

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУН, КЫЗЫЛ ХООНАЙ КОМИТЕДИНИН БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫНЫН ДЕПУТАТТАРЫНЫН ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИН ОРГАНЫ

Бүгү улустарнын чаагай херээ

Тайбыннын камгалалында улустарнын шимчээшкини чайгылыш чогу- биле калбарып, өзүп турар. Тайбын талалакчыларынын көй миллион армиясы бодунун хүрээлини хүн- бүрүдө сырды катыштырып, дайын- нын империалисттик кысыкчыларына укур демиселге серимчилелдини болгаш туруштуу бедилип турар.

Бүгү-ле ак-сеткилдиг кижилерин меделеринде эш И. В. Сталиннын бир эвес улустар тайбынны камгалаары- нын херээн боттарынын холунга ал- ону туулунга чедир камгалап турар болза, тайбын камгалатынган бол- гаш быжыгалатынган туруп болур деп өстөри сиңикен.

Тайбынга, улустар аразындын ай- ыыл чок чоруунга улустарнын кү- зели беш улуг курунелерин аразы- на Тайбыннын Пактызын чарар дуга- йында туруштуг негелдеге көскүз- биле тодаргайлатынган. Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелини Тайбын Пактызын чарар дугайында Кыг- ырынын адаанга ам делегейини чар- тык миллионд кижилери боттарынын хол үжүктөрүн салганнар. Мындык Пакт болза, улустар аразындын бай- далында чөрүлдөөлери оожумна- дыр, чепселелди кызырар аргалары- ны бээр, капиталисттик чурттарын улус массаларын боттарынын эгинеринге ап турары шериг чары- гадарындын үндүрүүн чингедир деп чүвени меделер билбисаан, Тайбын- нын Пактызы дээш чоң демисежип турар.

Атомнуг чепсек дугайында «Прав- данын» корреспондентизинге эш И. В. Сталиннын харызын депшил- гелиг кизи нигилели улуг хай- нышкын-биле уктаан болгаш ону Совет Эвилелиниң Һэулул-ла тайбын- га ынакшыдыг политиказынын чаа херезини кылдыр хүлээген. «Атомнуг чепсек дугайында эш И. В. Сталин- нын харызы болза, америк атом- шиктерини агресси хемчеглерине аар согушкуну таварыштырган, делегейин тайбынга ынакшыдыг бүгү кижилерине улуг күштү берген болгаш бүгү-делегейге тайбыннын херээ тиңлээр дээр бүзүрелди кы- зыгар чокка быжыглаан, делегейге дески тайбынче улуг кыйгыры бол- ган» — деп Кыдаттын «Женьминь- жибао» солуну бижип турар.

Тайбын дээш иденкейлиг демисел- дин улуг идеяларына сорук кирген улус тайбыны камгалаарынын хер- ээн боттарынын холдарына улам- на бүзүрелди ап, шериг чепсел- нын шикенин соксадырын шиттирили- силе негеп турарлар. Тайбыннын болгаш демократиянын лагериниң чурттарында Тайбын Пактызын чар- ар дугайында Кыгыры адаанга ат бижидишкенин чындады улустарнын хостуг күзел сонуурга- лынга үндөзүлөтүнгөн чоруп турар. Улус демократия чурттарынын улуг ынакшыг чурткачалары барык шупту- зуу Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвү- лелини Кыгырынын адаанга бот- тарынын хол үжүктөрүн салганнар.

Тайбын Пактызынче кыйгырыг Кы- дат Улус Республиканын күчүлүг шимчээшкини болдурган, бо төв- гүлүг документиин адаанга 340 миллион ажыг кыдат хамаатылар боттарынын хол үжүктөрүн салган- нар. Америк эжелекчилерге укур бо- дунуң хосталгазы болгаш хамаарыш- пас чоруу дээш маадырлы-биле де- мисежип турар корей улус Тайбын- нын Пактызын чарарын негеп турар.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвү- лелини Кыгыры улус демократия чурттарында — Польшада, Чехосло- вакияда, Румынияда, Венгрияда, Болгарияда, Албанияда бүгү улус- тун деткимчезинге ужурашкан. Чаа, социалистик амырарды тургузуп турар бо чурттарынын ажылыч чонна- ры тайбыны камгалаарына ханы сонуургалдылар.

Тайбын дээш шимчээшкин кани- талистик чурттарда база-ла улам калбарып турар. Агрессия англи- америк блоктун чурттарынын эрге- чагырыкчыларынын кадыг-дошкун шаажылалдары-даа, итэзешкинери-

Чер казар машина тудугжуларынын тиелелгеи

РОСТОВ-НА-ДОНУ. «Красный Дон» заводтун ажычыннары бол- гаш тускай эртемингери тайбын вахтазын улуг көдүрүшкүчүнү биле эртирип турар. Донда кончук улуг тудугтун тудугжуларынын хүндүлүг чагыларын күөстөтпосаан, олар октябрь 12-де база бир улуг тиңлегени чедип алганнар. Бо коллектив 300—400 деп типтиг күчүлүг чер сордулар техникти эштеп тургузарын долузу-биле дооскан. Ол болза, Волга-Дон ту- дуунга хереглээр чер казар техни-

даа тайбыннын херээн камгалаар дээш улустарнын чайгылыш чок шиттирелин сып шыдаасы.

Тайбын Пактызын чарар дугайы- да негелде адаанга ат бижидиш- кинериниң саны Италияда ам оң дөрт муң четкен. Кыгырыг адаанга 7 миллион ажыг француз ажылчы- нар, тараачыннар, интеллигенция ат- тарын бижээт. Тайбын камгалалы- га кампания Англияда күштелип тур- ар. Чикагода тайбын камгалалынын улус конгрессиниң шиттирелдерин күө- сөтпосаан, шериг чепселенишкенин- гинге укур, Кореяда америк интер- венцияга укур демиселди иденкей- жидип турарлар. Барын Германия- ны агрессианы оода болдурарына, Японияга милитаризмни катар төрүгүтүреринге угландырган амер- ик империалистерниң кем-буруулуг чимзинишкенин болза, немец бол- гаш япон улусту килентеткен. Немец улустун бүгү-ле муракчы күштери Барын Германияны кат- тар чепселээринге чангыс аай, хамаарышпас, демократтыг бол- гаш тайбынга ынакшыдыг Герма- ния дээш туржуп турарлар. Тайбын- нын Пактызын чарар дугайында не- гелде адаанга Японияда беш чартык миллион ажыг ат салышкынары чыгдынган.

Тайбын дээш демиселге колония болгаш хамаарылгачы чурттарын миллион-миллион кижилери чаа-чаа- зы-биле катыжып турарлар. Индия- да, Бирмада, Мадайда болгаш Филиппиндерде, Индонезияда тай- бын талалакчыларынын шимчээшки- ни өзүп турар. Язы-бүрү расаларын болгаш националдарын кижилери тайбын дээш демиселде чедикши- нер улустарнын чангыс эп-сеткил- динде, тайбынны туоулунга чедир камгалаарына оларнын шиттир- ленинде деп чүвени улам эки билип турарлар. Тайбыннын Пактызы дээш капталдын чурттарында шимчээш- кин калбак улус массаларын ботта- рынын экономнуг болгаш политиктиг эргелери дээш демисели-биле дү- жүп турар. Бо демиселге ажылчын аңгыны чангыс эп-сеткилин быжы- глап, тайбын дээш, боттарынын чурт- тарынын национал хамаарышпас чо- руу дээш улустарнын амырарлыч эрге-ажыктары дээш туруштуг де- мисежип турар коммунисттик болгаш ажылчы партиаларын саялдары өзүп турар.

Дайын кысыкчылары тайбынга укур үредкейи ажыл-чорудулгала- рын күштедилерип турарын улустар көрүп турар. Агрессия англи-амер- ик блоктун баштакчылары калчаа- лыг шериг чепселенишкенин уламчылап, шериг баазаларын кал- бартып, боттарынын шериг авантю- разына көзеленишкени шеригни тургузуп турарлар.

Дайыннын өзүп турар айылы болза бүгү чурттарда тайбын тала- лакчыларына боттарынын серимчи- лелин бедидерин, улустарны меге-биле алаактырарын база оларны чаа дайынче кири тыртарын оралдажып турар англи-америк империалистер- ниң кем-буруулуг кара сагышын ам-даа дидими-биле илередип чы- ча-шаварын хүлээндирип турар.

Тайбын дээш демисел — делегей- ни бүгү улустарын херээ. Бо де- миселдин авангардында бүгү-ни- ти тайбыннын болгаш улустар ара- зындын айыыл чок чоруунун челек- гижи — улуг Совет Эвилели чоруп турар. Совет улус тайбынга чайгы- лы чок күзелин Тайбыннын Бүгү- делегей Чөвүлелини Кыгыры чангыс эп-сеткилдиг деткээни-биле, боттарынын чүткүлдүг күш-ажылы- биле көргүзүп турарлар. Бистин улус Тайбынны камгалаар болгаш быжы- галар дээш демисели болза, чаа дай- ыннын кысыкчыларынын кем-бу- руулуг планнарын үзер, тайбыннын улуг херээн камгалаар күөседикчи шиттирели болурун талазы-биле бүгү чурттарын чүс-чүс миллион бөдүн кижилерине сорук киирич- ки үлөгөр болур-дур.

(«Правданын» мурунку чүүлүндөн).

Лундүлүг Генералиссимус Сталин!
Кореян Улус-демократтыг Республиказы биле Совет Социалисттик Республикаларнын Эвилелини аразына дипломаттыг болгаш экономнуг харылзаа- ларны доктаадып тургусканынын үш чыл болган оюн таварыштыр Кореян Улус-демократтыг Рес- публиказынын чаазанын, бүгү корей улустун му- рундан болгаш бодунун хуумдан Совет Социалист- тик Республикаларнын чаазанга, бүгү совет улуска болгаш оон генейлиг удурткучуу — эргин Иосиф Виссарионович Силерге чуректин ханы байырлааш- кыны болгаш ханы хүндүлелдин минияшкын илередирин чөпшээр көрүнөр.

Кореян Улус-демократтыг Республиказы биле Совет Социалисттик Республикаларнын Эвилелини аразына дипломаттыг база экономнуг харылзаа- ларны доктаадып тургусканынын соонда бистин ийи чурттарынын аразында байралдыг харылзаа- ларын болгаш Совет Эвилелиниң ак-сеткилдиг ду- заламчызынын ачызында бистин анык республика- ыс бодунун хосталгазы, хамаарышпас чоруу дээш базз бүгү делегейге тайбын дээш демисежип турар тайбынга ынакшыдыг чурттарын бирээзи болуп

Кореянын Улус-демократтыг Республиказынын Министрлер Кабинетинин Даргазы эш КИМ ИР СЕНГЕ

ПХЕНЬЯН.

Бистин чурттарынын аразына дипломаттыг харылзааларны доктаадып тургусканынын үш чыл болган оюн таварыштыр Силериниң байырларын болгаш чаагай күзөөшкенин дээш Совет Эви- лелиниң Чаазанын мурундан база бодунун ху- умдан өөрүп четиргенинни хүлээп алырн Силерден

хөгжөөн болгаш быжыкан. ССРЭ биле Кореянын улустарынын аразында чок байрал, Совет Эвиле- линиң биске көргүзүп турар дузаламчысы болгаш деткимчези дээрге, америк интервентилерге болгаш лисыманчы сагыныкчыларга укур бистин Төрээн чуртувустун хосталгазы болгаш хамаарышпас чоруу дээш чөптүг дайынга тиңлелгенин быжыг үндөзүн болдулар.

Бо хүн корей улус, ССРЭ биле Кореянын улустар- ынын аразында найралды улам-на быжыгылаш- шаан, Кореяда америк интервентилерниң эжелекчи планын туоулунга чедир чылча шапкаш, бодунун Төрээн чуртунун чангыс эвин болгаш хамаарышпас чоруун камгалап алырынга бүрүн шиттирелиг.

Бүгү депшилгелиг кизи төрөлгөтөтүн чаагай ю- руу болгаш аас-кежи дээш, бүгү делегейге быжыг тайбын дээш үр чылдарда кадык чаагай чурттаары- нарын эргин Генералиссимус Иосиф Виссарионович Силерге күзедим.

Кореянын Улус-Демократтыг Республиказынын Министрлер Кабинетинин Даргазы КИМ ИР СЕНГЕ.

Улуг Октябрьниң 34 чыл оюнга алдар кылдыр Хөмүр даш шахталарына чаа машиналар

Гидроуглемаштың директору, Сталинчы шаңналдын лауреады А. В. Топчиев-биле беседа

Октябрьниң 34 чыл оюнга алдар болдуруп алган социалистик хүлээл- бедерни күөстөтпосаан хөмүр даш машина тургузушкунунун күрүнө төлөвилел-чөгөөккө дуржулгалыг институтунун коллективни чогаалдык чы улуг күш-ажылы-биле ажылдап турар.

Чаа машиналар тургустунгулаан. Оларны ажыглаары болза, хөмүр даш тывыжынын процесстериниң механизациязынын деңгелем улам бедидер, шахтерларнын күш-ажы- лынын байдалын улам экижерде арганы берип турар.

Хөмүр даштын чуга кадын ажыл- дап кылар механизациянын ком- байни үнелиг чедикшин деп саа- раар ужурулг. Блангыг ындыг чуга каат болжур чоруй барган, хөмүр даштын черлер Донбасста кончук хөй. Ол тускай машинанын дуржул- га кылдыр кылган хевирни «Чистая- овантрацит» трестиниң шахта- ларына улутпурлуг шыгалдалар чедикшинниг эрткен. Дагжылар ол машинаны мактап турарлар.

Кылын эвес, 0,6—0,8 метр кире хөмүр даш кабатын сайзырадып, ажылдаарына хол ажылын солуп

Улетпур бүдүрүлгелериниң стаха- новчулары октябрь бүдүзүзүн күш- ажылы ээлээнин хүнеринде чаа-чаа чедикшинерни чедип ап турар.

Харьковтун «Серп и Молот» деп заводдун механиктик салбырынын коллективни стахановчу деп хүндү- лүг атты эдилеп турар. Октябрьни баштайгы чартынын графини ийи хонук мурап күөсеткен. Ажылчы- нар нормазын ортумаа-биле 165 хуу күөседип турар. Стахановчулар ажыл бүрүзүндө-ле продукциянын бот-өртөөн чингедирин чедип ап турар. Станокта ажылдап турар 55 кижи бүрүзү кампап алышкынын сөттары ажылдап алган. Бир айын дургузунда олар 17 муң рубльди кампап алганнар. Үш ста- ноттарда ажылдап турар ховудак- чы Михаил Соловей бодунун бүдү- рүп турар чүүлүнүн бот-өртөөн 1435 рубльге чингеткен.

Ново-Краматорскиде Сталин атты заводтун редуктор кылдыр салбырында ажылдап кылып турар

турар ындыг хевирлиг камбайнарны бүдүрүлгөге кирген чорук хөмүр даш тывыжын дыка улгатырар.

Эн-не үнелиг, кокталыр хөмүр даш бар черлер болур Донбасстын төп райондарынын кадык черлеринде хөмүр даш кабатында база бир чаа комбайни ажылдап турар. Ол комбайн хөмүр дашты ушта казырын механизастап турар. болгаш хөмүр дашты ужулган дорган хоюг дову- ракты быжыглаар арганы берип ту- рар. Ол үеде 10—15 забойщиктер- ниң ажылын ол солуп турар.

Комбайни чогаалдыра хей күжү- биле ажылдаар шимчедикшин бир дугаар ажылдаан. Ол болза, элект- трилиг шимчедикчи барык ажылда- тынас хөмүр даш казар черлерге доуу айыыл чок чорукту хандырып турар.

«ГТК-34» — деп өрүмнээр машина кончук солуп болуп турар. Ону Дон- басстын кадык хөмүр даштын, чуга кабатын черлеринде хереглеп турар. Оон моторунун шыдалы мурундагы ындыг хевирлиг машиналарын- дан 40 хуу ажыг болуп турар. Хө- мүр даштын кадык чымчаанын аайы- биле өрүмнээшкини таарыштырып

тургаш, ол өлүмнээшкини элээп бү- дүрүкчүлүг кылып-даа болур.

Донбасста анрадиттик хоюг кабаты бар. Орта хөмүр дашты ком- байн-биле тывары бергелей бээр. Ындыг черлерин хөмүр дашын ажылдаарлар өрүмнөп бузар маши- наларны хереглеп турар. Бирги эл- чегде олар «Несветайнтрацит» трес- тиниң шахталарына ажылдаарлар.

«Ростовтоль» комбинаттын шах- таларында конструкторларнын эл- лекчилериниң дузазы-биле ажылдап кылганы, урайларда дээрмилер башкарылганын чаа аргазын ажыл- дап турар.

Хөмүр даш казып турар черлер- ниң барык чартык кезинде ол ар- ганы ажылдап турар. Оон ажык улуг болган. Хөмүр дашын казып кааппан черлерин камгалап ышты- рын моон мурунда хол-биле кылып турган чүс-чүс ажылчылар ам хос- талган. Тонна хөмүр даштын бот-өрт- тээ барык 5 хуу кире кудулаан.

Хөмүр даш машина тургузушкунун заводтары чаа машиналар үн- дүрүшкүнүн чедикшинниг шингээ- дил ап турарлар.

Кол Туркмен каналынын сонгу кезиниң шинчилеп турар Узбойнун агрогеология экспедициязынын хөй-хөй кезектери ноябрьде чоруда- ры көрдүнгөн шинчилеп ажылын чорууду эгелээн.

Ленинградтын С. М. Киров аттыг удаазын эзээр комбинаттын ажылы- чыннары, инженерлери болгаш тех- никтери дериг-херекселдин ажыл- далын экижидип турар. Станоктар- да чаа херекселдери таарышты- рып тургускан. Ооң болгаш өске- даа организакчы-техниктиг хемчег- леринин ачызында аргыч машина-

дарны улам экижидер (2 арын).
Совет Чакратын АКШ-тин Чазанга меделгели (2 арын).
Атомнуг чепсек дугайында «Правданын» корреспондентизинге эш И. В. Сталиннын харызын дашты- кыда канчаар көрүп турары (3 арын).
Кореяда болушкуннар (4 арын).

Сонгу чүктүн улустары тайбын дээш демисежип турар

Бүгү совет улус-биле бир дөмей, ыракы Ямалдын аңчылары, балыкчылары болгаш ивичилери Тайбын- ның Бүгү-делегей Чөвүлелини Кыг- ырынын база өөрүшкү-биле ужу- рашканнар. Бистин суурларыстын чурткачалары совет чакратын тай- бын политиказын изии-биле деткин турарлар.

Совет эрге-чагырганын мурунда бистин улусуусу ады, карагы-бү- дүүлүк болгаш базыдырган улус чораш. Тундрага школа-даа, эмель- гер-даа, ном, солун-даа чок турган. Орус болгаш америк салдыкчылар бисти меделеп чорашаннар.

Совет эрге-чагырга биске хостуг, өөрүшкүлүг болгаш культурулуг амы- даралды берген. Тундрада ам шко- лалар болгаш эмельгерлер бар. Кы- зыл чадырлар, библиотекарлар, куль- тура баазалары биске ажык. Чаа ба- жыннар болгаш электростанциялар тударына чазак биске дузалап ту- рар. Бис радио-биле төрөөн Москва- ны, бүгү делегейни дынап турар бис.

Бистин уругларымыс өөренип тур- арлар. Олар чүтле Тундрада эвес, харын чуртун өске-даа улуг хоорай- ларында өөренип турарлар. Чүге дээрге, чуртун дээди өөрөдиге чер- лериниң эжин оларга ажык. Мээң чангыс чер чурттуглларынын ишти- ден Салехардта, Тюменьде, Ленин- градта өөренип турарлар хөй.

Мен — Ханды, Ямал Тундранын чурткачкызы мен. Сонгу чүктүн улусу мени тайбын талалакчыларынын область конференциязынын төлөзүнгө солгаван.

Бистин колхозчуларымыс, балык- чыларымыс, ивичилериниң болгаш аңчыларымыс шупту Кыгырыг адаанга чангыс кизи дег боттары- нын холунун үжүүн салганнар. Бо- дунун күрүзенинде эи эки балыкты, кешти, эытти улам хөйү-биле бээрни че олар чүктүн турарлар.

Мен кыжын анип, чайын балык тап турар мен. Балык тывыжынын планын мээң бригадам барык ийди- ден хөй катап ажыр күөсеткен бол- гаш ам тайбыннын ээлээнде туруп, бис онаалгавысты хүнүнүн 150—200 хуу күөседип турар бис.

Ямалдын улустары тайбыннын хер- ээн бүгү күштери-биле камгалаар- лар.

ПАНДО ХАВИЧ,
Ямало-ненецкий национал округта «Память Ильича» колхозтун балыкчысы.
Салехард, октябрь 8-ге.

(СЭТА)

Мирная долина суурда

АЛЕКСАНДРОВКА (Сталинград область). Район төвү Александровка дан 20 километр хире черде бурун- гу Дон суур Мирная долина чаты- лып чыдар.

Беш улуг күрүнерин аразына Тайбыннын Пактызын чарар дуга- йында Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелини Кыгырынын адаанга боттарынын холунун үжүктөрүн эа суурнун колхозчулары чангыс эп- сеткилдиг салганнар.

—А ам бистин суурувусче көрүп көрүнерем—деп Маленков аттыг ул- гарын катыштырган колхозтун дар- газы Н. А. Меркулов Кыгырыг адаанга ат салышкынына холбаш- тырган хуралга чугаалаан. Хүд ор- нунда чаа бажынар болгаш ажыл- айыг тудуулары, ортумак школа, эмельге, херээженер божуур бажын, уруглар яслилери, клуб, радио бед- дери, библиотека өзүп үңүлээн-дир.

Колхоз бүдүрүлгенин бүгү адырларынын дайын мурундагы турган продукцияны чоруун бис чүгө катап тургускан эвес, харын ону ийи чартыктан-даа ажыра бер- ген бис.

Мирная долина суурун көдээ ажыл-агый артелиниң кежигүнери бо чылын бүгү тарылга шөлүндөн үрезиниң культураларын чүс пуд- тут дүжүдүн ажаап алганнар. Күш хүнүнүн үнези дыка белдиз.

Бистин амырарлыгыс бай-байлак болгаш культурулуг алпарган деп дар- га оон ыдай чугаалаан. Моон сон- гаар ол оон-даа артык апаар. Ын- чаарга биске тайбын херек. База бис бүгү ак-сеткилдиг кижилер-биле кады тайбынга туржур дээн бүгү күжүүстү хараманмас бис!

Мирная долина суурун кол- хозчулары боттарынын холунун үжүктөрүн ажыл херек-биле быжыг- лап турарлар. Бүгү дүжүттү ажаап алып талазы-биле, күрүнеге тараа дужаарынын планын күөседир бол- гаш күзүн тарыыр тараалар тары- лган чорудар талазы-биле олар район иштинде муракчыларынын оду- руунда болганнар.

(СЭТА)

ПАРТИЙНИ АМЫДЫРАЛ

Үндүргөн шийтпирнин күүселдези дээш организаcтыг ажылдарны улам экижидер

Чаа-Хөл районунун бо чылдын феврал айда болуп эрткен IV партия конференциясы болза, бодунун үндүргөн шийтпирлеринин күүселдезин хынаар болгаш организаcтал талазы-биле партия райкомунун база оон удуртулгазында эге организациаларнын ажылдарында чет-пестерин илереттишпаан, моон сонгаар кылар ажылдарнын тодаргай кемчелерин айткан доктаалды хүлээп алган.

Оон бээр партия райкомунун бюрократизм болгаш пленумнарыга районун ажыл-агый, культуру көжүлдезинин айтырларынын доктаалды чугаалажып келген. Тус-тус ажылдарнын байдалын чугаалажып көрүлүнүп түнеленди тургустунган сорулгаларны боттандырып чорудуруп айткан 60 доктаалдарны үндүргөн. Моон иштинден 29 доктаалдарнын күүселдезин хынап көргөн чорум-биле райком бюрократизм чуралдарына чугаалашкылаан, а чамдык доктаалдарнын күүселдезин улам чедишикнин болдуруп сорулга-биле райком немелде бижимел айтышкыларын эге организациаларга берип турган.

Оон-биле чергелештир районун партия активинин күжүн ажылга шааан, партия райкомунун аппаратынын ажылдакчылары боттары көдээ партия эге организациаларнын организаcтыг ажылдарына дузаалыжып үнүшкүнерин үргүлчү чорудуп келген. Эрткен чылдарга бо-дурага шийтпирлеринин күүселдезин дээш организаcтыг ажылдар мынча чагаш бисте элээн экижээн. Оон түнеленди район күрүнеге дузаар кол хүлээлгелер — тараа дузаалгазын 100 хуу, дүктү 238 хуу, эйти 100 хуу, мал өсүрүнеринин планын 112,6 хуу күүсеткен.

Күрүнеге тараа дузаар планын сентябрь 5-те 115 хуу күүсеткен. Тараадан байлак дүжүттү ап, ам келир чылга четтирүзүшүнү уруп, колхозчуларга элбек тарааны бээр деп турар. Күрүнеге дузаар эът, дүк планнары чогуур хуусаазында ажыр күүсетинген. Мал кажаларынын туудуу дооскаш, ам чуртталга бажынарнын тудулгаларын доозарынын кырында келген. Бо түнелдер болза, ол партия организацианын партийжи-политтиктиг ажылдарынын база эки байдалын бадыткап турар.

Ынчалза-даа, бисте шийтпирлеринин күүселдези дээш организаcтыг болгаш кижизидилгелиг ажылдар нийтти негелденди чогуур деңгелде ам-даа хандырбайн турарын мишир ужурулг бис. Партия райкому болза, 1951 чылдын тарылгазында беди к дүжүттү аларынын үндүзүнн болур тараанын чайгы ажалгазын чорудар кемчелерин айткан 3 доктаалдарны үндүргөн. Оларнын күүселдезин контролдааанынын болгаш эки организациаанын түнеленди эйти тараанын күскү ажаап алышкынында инитизи-биле чавис дүжүттү алган болгаш күрүнеге тараа дузаалгазынын планын еске районнардан озалдап күүсеткен.

Үндүргөн шийтпирлерде айткан сорулгалар билдингир турбужа, оон күүселдези бот-инициативи организациа талазы-биле Молотов атыг, Шверник атыг болгаш Ленин атыг база «Победа» колхозтарынын партия эге организациаларынын секретарлары эштер Дажи-Ламба, Маадыр-оол, Аспап-оол олар эгиче кошкак ажалдап келгенер. Олар болза, партийжи-политтиктиг ажыл биле партийжи-организациагы ажылдарны эки холбаштырбайн турарлар.

ВКП(б) райкомунун партия, профэвилелдер болгаш комсомол организациаларынын килдизи (эргелекчиз эш Ондар-оол) райкомун үндүргөн шийтпирлеринин күүселдезинин байдалын дугайында эге организациалар-биле харылзааны доктаамал болдуруп ам-даа чедип албаан. Мындыг аязылыг четпестерин узуткап, үндүргөн шийтпирлеринин күүселдезинин дугайында бижимел информацийларны эге организациалар секретарлары райкомга чогуур үезинде кирип турарын база райкомун талазында эге организациаларга хыналдаларын доктаамал чорударын быжыр чурум болдуруп, ынчангаш нийтти «организациагы ажылдын деңгелде улам бедилер херек».

Т. БЕГЗИ,
ВКП(б) Чаа-Хөл райкомунун секретари.

Совет Чазактын АКШ-тын Чазанга медеглели

АКШ-тын элчини дээрги А. Керк октябрини 5-те СССР-ниң Даштыкы Херектер Министри А. Я. Вышинскийге чорааш, Корейда байдалын дугайында болгаш совет-америк харылзаазынын дугайында айтырыгын талазы-биле АКШ-тын Чазанын даалгазын эзугаар аас-биле анаа медеглел кылган.

А. Я. Вышинский октябрини 15-те АКШ-тын ам Москвада чок элчинин солуп турар АКШ-тын херектеринге тур бузуретирген дээрги Каммингснин хүлээп алгаш бижимелни дээрги Коммингсге хүлээдип бергени моон адаанда медеглелди анаа кылган:

«Бистин ийи күрүнелеристиниң аразында харылзааны экижидер дугайында айтырыгын чугаалажып шийтпирлеринин күзексээзини медеглелдээри АКШ-тын СССР-де элчини дээрги А. Керкти оон дилээн эзугаар октябрини 5-те хүлээп алган кижинен. Бо айтырыгын дугайында оон кылган медеглелин Совет Чазакка дыналдарын болгаш ол медеглелче Генералиссимус Сталин боду кичээгелин угландырарын дилээр дугайында медеглел кылдырын анаа даскын АКШ-тын Чазану оон төлээлеткен деп элчин ынчаарда чугаалаан чүве. Оон сөөлүнде элчин 7—8 арыннарда бижээн делгеренгей медеглелди номчан.

Ол медеглелдин бижимелни ап көргөн болза деп күзэлди илередип чугаалаарымга, элчинин бодунда бар сааварны эзугаар ол медеглелдин элчин чүгле аас-биле кылыр болгаш бижимелин артырбас ужурулг деп оон чугаазы мен чиктизгенин кайтаан мен.

1. Дээрги Керктиң аас-биле кылган медеглелинни утказы колдуунда мындыг болган:

а) Корей айтырыгы болза, кончүг дүргөн шийтпирлэри негетинип турар амгы үеде эне-не чидик болгаш айылдыгы бүгү-делегей айтырыгы деп дээрги Керктиң номчаан медеглелинде айтып турар. Корейда тайбычыдылга дугайында чугаалажышкынынын чаагай доостуру бүгү делегин дүшүктүрүп байдалларын болдуруп турар өске-даа шийтпирлетимнээн айтырыгынын таарыштырар арганы бээр болгаш СССР-биле АКШ-тын аразында харылзааны экижидеринин перспективазын ажалдар ийик деп санаваышаан америк Чазак Корейда тайбычыдылга дугайында айтырыгын кончүг улуг ужуру-дузалыг деп көрүп турар. Ол чугаалажышкынын эки доостуруна Совет Чазактын дузаламчызын АКШ-тын Чазану идегеп турар деп элчин чугаалаан. Дузаламчы дугайында Совет Чазакка идыг дилеп кылдыры-биле кады, ынды-даа болза, ол чугаалажышкынын чаагай эвес доосту бээрэ СССР-биле АКШ-тын аразында кайды бир «эп чок чүве» болу берип болурунче кончүг чиктиг сагындыгы чугаалапкан. Ол ышкаш отту соксадур дугайында айтырыг политика херектер деп чылдаганааш, ол айтырыгны Кэсонга чугаалажып шийтпирлэринге удур америк команддал удурлары турар деп элчин медеглээн.

б) Совет-америк харылзаазынын дугайында айтырыгга кичээнгенин медеглелде салып турар, оон-биле кады бүгү-делегей дүшүктүрүп байдалды дугайында харылсалганы шийтпирлетимнээн бүгү делегей айтырыгынын таарыштырарына хончү чок дээр хире, элчинин «коммунисттик блок» деп адааны демократтыг чурттарге чуу каарын ораалдашкан. Бүгү делегейин шийтпирлетимнээн нарын хей айтырыгынын дугайында Совет Эвилели эп-теш чок позицияны ежелеп турар ышкаш кылдыр медеглелде көрүзүп, ол болза, Катыхкан Штаттарда болгаш өске чурттарда дүрүзүнн болдуруп турар деп ында айтыпкан.

АКШ-тын Чазанын дайын талазы-биле чорудуп турар кемчелери Совет Эвилелинин болгаш өске чурттарын дугайында кандыг-даа агрессчи бодалды сүрбейн турар болгаш чүгле камгалааче угланган ол дугайын элчин бодунун чазанын төлээлеткен эзугаар чазактын адында медеглел турарын ол деп дээрги Керк бузуреткен.

2. Бодунун аас-биле кылган медеглелде дээрги Керк колдуунда Корейда байдалдын дугайында болгаш совет-америк харылзаазынын дугайында мындыг ийи айтырыгынын дугайын чугаалаан.

Совет-америк харылзаазынын дугайында мындыг ийи айтырыгынын дугайын чугаалаан.

Совет Чазак ол айтырыгыны чугула ужуру-дузалыг деп көрүп турар, оон-биле холбаштыр моон адаанда чүлдерин медеглэери чугула:

А) **Корейда байдалын дугайында** Корейда тургустунган байдалдын болгаш дайын чорудулгазын соксадур дугайында чугаалажышкынын дугайында АКШ-тын Чазану сагыш аарып турары дээри Керктин медеглелинде көстүп турар. Корей улуска удур дайынны эгелээш Корейда бужар-базы-биле эгелээш дайын авантюризмин доостурун дугайында дүрүзүнн болдуруп турар байдалга америк чазак таваржы бергени бүгүдээге билдингир болганда ындыг сагыш аарышкыны черле болу бербейнаан.

Ындыг-даа болза, корей айтырыгын эзулут тайбын арга-биле шийтпирлэринге ийи үндүрүп турар бүгү саналдарны, эи ылангыга Корейда агрессчи дайынны дүргөн соксадур, бүгү даштыкы шериглери Корейдан үндүрүп болгаш Корейанын бүгү айтырыгынын тайбын арга-биле таарыштыр шийтпирлээр дугайында саналдарны чөрүчүүшпаан, бо айтырыгын дугайында Америк Чазактын чорудуп турар политиказы-биле Кэсонда чугаалажышкынынын чедишикнин доозарында АКШ-тын Чазанын күзелинин дугайында элчинин медеглели дүшпөй турар-дыр.

Кэсонда чугаалажышкынын чедишикнин доозарын болгаш Корейда дайынны соксадур чедип алыр дугайында Совет Эвилелинин үндүрүп турар күжүнчө АКШ-тын Чазанын кичээнгенин угландырары чугула.

Корейда дайынны тайбын арга-биле шийтпирлэринин дугайында инициативаны АКШ-тын Чазану эвес, Катыхкан Национальниң Организациазы-даа эвес, харын Совет Чазак бодунга алган болгай. Корейда дайынны Айыл чок чоруктун Чөвүленин даштыкы таарыштыр дүргөн шийтпирлээр дугайында СССР-нин Министрлер Чөвүлелинин даргазы И. В. Сталин 1950 чылдын июль айын эгезинде-ле санал үндүргөн. Корей айтырыгын тайбын арга-биле дүргөн шийтпирлээр дугайында, даштыкы шериглери Корейдан харыуга үндүрүп дугайында Кол А. Самбелаяны 5 дугаар хуралынга 1950 чылда Совет Чазак санал үндүргөн, адак сөөлүндө, Корей айтырыгын тайбын арга-биле шийтпирлэринин бир дугаар базымы кылдыр дайын чорудулгазын соксадур болгаш шериглери 38 параллельден сонгу болгаш муруну чүкчө аткаарлаткан, дайылдажып турар ийи талаларын тайбычыдылга дугайында чугаалажышкынын эгелээш турар дугайында КНО-да СССР-нин төлээлекчизи Я. А. Малик 1951 чылдын июньде санал үндүргөн.

Кэсонда чугаалажышкынынын саадап турарынын чылдаганын болза, сонгу-корей шериглери болгаш кыдат эки-турачларынын команддалынын ежелеп турар позициясы болур дээр дугайында элчинин бадыткаашкыны кандыг-даа барым-даа чок болуп турар. Чугаалажышкынын нарындалдырынга генерал Риджвэйнин ажылгап турары ызы-бүрү чөнгээлиг болушкуннар тургустарында-даа доктааваан, Корейда англи-америк шериглери команддалы чугаалажышкынын чедишикнин чорудулгазынга яны-бүрү моондактарны үргүлчү тургузуп турары билдингир-ле болгай. Америк команддалын тургузуп турары мындыг моондактары Кэсон чугаалажышкынын саадап турарын эзулут чылдаганы ол-дыр.

Тайбычыдылга дугайында чугаалажышкынын чаагай доостурун хандырып болурун эки арганы болза, чугаалажышкынын яны-бүрү чөнгээлиг болушкунна-биле нарындатпас, чижээлээрге, чугаалажышкынын Кэсондан кандыг бир өске черге көжүрүр сүт дээш ышкаш хоозун маргыдаалар-биле баш удур болаан моондактар тургуспас дугайында генерал Риджвэйге айтышкыны бээр болур ийик.

Дайын чорудулгазын соксадурнын соннода ийи талаларын чепсекти күштеринин турар шүгүмунун дугайында элчинин медеглелинге

маааржыр чүве болза, Совет Чазактын боданын эзугаар аларга, ол айтырыг дайын чорудулгазын соксадур дугайында айтырыг-биле шуут харылзаалыг, ынчангаш тайбычыдылга дугайында чугаалажышкынына ону оюп каап болгаш.

Мурунку Корейга агрессчи халлашкын дугайында бадыткалды хоп-меге херектерин моон мурунда маргыжар аргажак кылдыр көргүскен төлээде амгы медеглелде ол бадыткалды дугайын чугаалаары чугула деп Совет Чазак санавай турар.

Элчинин медеглелин эзугаар аларга Кэсонда чугаалажышкынын эки доостурунга Совет Чазактын талазында дуза көргүзүринге АКШ-тын Чазану идегеп турар-дыр. Ындыг-даа болза, ол чугаалажышкыныга Совет Эвилели кандыг-бир тала эвес болуп турары билдингир-ле болгай. Харын-даа АКШ-тын Чазану болза, ындыг тала болуп турар, ынчангаш чугаалажышкынын чедишикнин доозар дугайында ол Чазак кемчелер ап болур-дыр. Бо талазы-биле кандыг-даа болза, эзулут күш үндүрүлгези мурунда үелерде бурун болгаш күштүг дөткеничип Совет Эвилелинин талазында ап турганы ышкаш амгы үеде база алары боду-ла билдингир.

Б) **Совет-америк харылзаазынын дугайында.** Бистин чурттарыстын аразында харылзааны экижидеринин херээнге болгаш өске-даа шийтпирлэринге бүгү делегей айтырыгынын таарыштыр шийтпирлэринин херээнге Корейда тайбычыдылга дугайында чугаалажышкынынын чедишикнин доозары улуг ролдуг болурун медеглешпаан, бистин чурттарыстын аразында харылзааны экижидеринче Совет Чазактын болгаш Генералиссимус И. В. Сталинның бодунун кичээнгенин угландырар дугайында АКШ-тын Чазану оон төлээлеткен деп элчин медеглээн.

Бүгү делегейин байдалын экижидеринин сонургалынга корей айтырыгын тайбын арга-биле таарыштыр шийтпирлэрин чедип алыр чер-ле чугула болуру билдингир болбайнаан.

Чаңгыс ай, тайбынга ынакшылыг, демократтыг, мааарышпас герман күрүниин тургузары болгаш Германия-биле тайбын херээни чарары хандырар кемчелер дугайында, Япония-биле тайбычыдылга дугайында, атомнуг чепсекти чугаачокка хоруугаар болгаш бүгү делегейин шынгы контроль тургузар дугайында, боо-чепсекти эндере бүдүрерин соксадур болгаш чепсекти күштерин кызарар дугайында, дайын пропагандазын хоруугаар болгаш Тайбыннын Пактызын чарар дугайында айтырылар ышкаш өске-даа бир дугаар чергенин бүгү-делегей талазы-биле шийтпирлэрини оонза чугула нарын айтырыгынын талазы-биле болгаш совет-америк харылзаанын чугула айтырыгынын талазы-биле Катыхкан Штаттар-биле дугуржурун Совет Чазак хей катар ораалдашкан.

Совет Чазактын инициативазын эзугаар герман болгаш өске-даа бүгү-делегей талазы-биле чугула айтырыгынын талазы-биле Даштыкы Херектер Министрлеринин ораалдычыларынын чөвүлел туралын 1951 чылда Парижге чылдырган болгай. Дараазында чылдырар деп бодап турган Даштыкы Херектер Министрлеринин Чөвүлелинин хүнүн айтырыгына сонгаарладыла чок шийтпирлэри негетинип турган элээч хей айтырыгынын оон иштинде Атлантика пактызынын болгаш Европада бада чоокку Чөвө-чүкчө америк-шериг баазаларынын дугайында айтырыгынын ышкаш чугула айтырыгы кийрерин Совет Чазак саналдаан. Ындыг-даа болза, ол саналды Великобританиянын чөрчүп каапканы ышкаш АКШ-тын Чазану чөрчүп каапкан болгай.

Бир өске АКШ-тын Чазану совет-америк харылзааны экижидери дээш үстүнде айткан бүгү делегей талазы-биле чугула элээн нарын айтырыгынын дугайында чөрүлдээрни чайладыры дээш эзулут туржун турар болза, бир өске тайбын дээш ол эзулут туржун турар болза, АКШ-тын Чазанын медеглелинде чугаалап турар бодунун тайбынга ынакшылыг чүктүлүн херек кыры-

га бадыткаарына эвээш эвес аргалар турган-на болгай. Ындыг-даа болза, АКШ-тын Чазану ону кылааны билдингир.

В) Дээрги Керктин медеглээни ышкаш болза, Американын Катыхкан Штаттары Совет Эвилелинин болгаш өске-даа чурттарын дугайында кандыг-даа агрессчи бодалы чок болгаш бистин чурттарыстын аразында харылзааны экижидеринче чүктүлдүг-ле-дыр.

АКШ-тын Чазану ындыг медеглелди бир дугаар эвес кылдып турар СССР-нин Дээди Сөвединин Президиумунун даргазы Н. М. Шверник чоруткан АКШ-тын президентини г. Трумэнниң бижини болгаш АКШ-тын Сенатынын болгаш Төлээлекчилер палатанынын катышкан резолюциянын оон-биле холбаштыр катар сактыры чүлдүг. Ол документиленде ындыг хевирлиг медеглел база бар. Ындыг-даа болза, 1937 чылдан эгелээш сөөлгү үеде чедир күштүг болуп чоруп келген АКШ-тын Совет Эвилели-биле сакты харылзаанын үзүринге, боттарынын баарнарын СССР-же болгаш Совет Эвилели-биле эи-найралдыг чурттарче кирип турар чурттарга сан-хөөнү азы экономиканын кандыг-даа «дузазын» көргүзүрин хоруугаар дугайында хойлууну стратегтиг дээш ышкаш бодал-биле чорударынга, АКШ-биле Совет Эвилелинин аразында экономикалыг харылзааны соксадуринеч угланган өске-даа элээн хей кемчелерин алыр дугайында АКШ-тын Чазану ол медеглелдер биче-даа моондак болбаан.

Дайын белектелиниң талазы-биле АКШ-тын Чазанын чорудуп турар кемчелери чүг-ле камгалап дугайын бодап турар болгаш СССР-нин болгаш өске-даа чурттарын дугайында кандыг-даа агрессчи бодалы чок деп чүвени дээрги Керктин номчаан медеглелинде чугаалап турар. Ындыг-даа болза, ындыг яны медеглел болза, АКШ-тын Чазану тайбынын деткирип биче-даа бодавайн турарын көргүзүп турар. АКШ-тын ажыл-чорудулгазына удур болуп турар. Ол болза, чүгле корей улуска удур дайын чорудуп турарында көстүп турар эвес, ол ышкаш СССР-ге болгаш өске-даа демократтыг чурттарга удур угланган агрессчи Атлантика блогун тургустанында, Германияны болгаш Японияны катар чепсегел турарында, Совет Эвилелин долгандыр хей боо-чепсекти эндере бүдүрүп турарында, сангыг америк шериг баазаларын тургузуп турарында болгаш өске-даа чүлдерден тодаргай.

Г) Бир өске Кэсонда чугаалажышкынын эки түнелди бербес болза, бистин чурттарыстын аразында «күзөл чок түнелди» дугайында болгаш болу берип болур «эп чок чоруктун» дугайында элчинин сагындырынын Совет Чазак херекке албай эртип шыдавас. Америк Чазак кандыг «күзөл чок түнелдин» болгаш «эп чок чоруктун» дугайын бодап турарын хамыктын мурунда айтырыгы чөлтүг-дүр? Бир өске херек совет-америк харылзаанын моон сонгааргы баксыраашкынын дугайында болуп турар болза, Совет Эвилели-биле чөпшээржири сазын үзүндүзүнү шаа чөтпөс деп президент Трумэнниң бүгү делегейге медеглээнинин сөөлүндө ол харылзаа оон-даа артык баксырап болур дээрзин бодап болур боор бе? Мындыг үе байдалда совет-америк харылзааны экижидерин күзөөн дугайында медеглелди ылап кылдыр хүлээп ап болур бе? АКШ-тын Чазану херек кырында совет-америк харылзааны экижидеринче чүктүлөйн, харын кады ажылдажылга болгаш чөпшээржилге дугайында хоозун чугаа кылдырына сонургалды дээрзин бодаары шын болур эвес ирги бе?

Оон-даа артык, Совет Чазак бодунун тайбын политиказын элдерипшаан, Совет Эвилели-биле эптежеринге белеп бүгү чурттар-биле кады ажылдажылганы тургузаринеч мога чок чүктүлүшпаан, АКШ-тын чазанын кийржилиги-биле бүгү чугула болгаш таарыштыр дугуржунулаан айтырыгынын көөрү бүгү делегейин байдалын, оон иштинде Совет Эвилели-биле Американын Катыхкан Штаттарынын аразында харылзааны экижидер талазы-биле кемчелерин чугаалажып шийтпирлээр-биле чөпшээржил турар».

(СЭТА)

Пропандистер семинарын чоруткан

Партия чырыдышкынынын четкин-инде чаа өөредилге чылы эгелеп турарын холбаштыр ВКП(б) Тес-Хем райкому пропагандистериниң билдин бедилеринин болгаш ажылда чоруткага солчурунун семинарын чоруткан.

Ол семинарга пропагандистер ВКП(б) төөгүзүңүч допчу курзун база политшколаларнын өөредилгезинин бири болгаш ийги чылда-рынга хамаарышкан темаларын башкыларына методиктиг лекцияларын дыйнап эрткен.

Ылангыга «Амгы үеде бүгү-делегей байдалынын дугайында», «Совет устарынын чаңгыс ай өг-бүдөзи», «ВКП(б)—совет нийтпирлелин удур-тукчу болгаш башкааркы күжү», «Россияга социал-демократтыг ажылчын партияны тургузар дээш демисел», «Россияга социал-демократтыг ажылчын партияны тургусканы», база оон-даа өске темаларга лекциялар номчулгалары болган.

1951—1952 чаа өөредилге чылдында партия өөредилгезинин организаcтыг болгаш идея-теореттиктиг денгел-дин бедилер талазы-биле партия организациаларынын мурунунга салдынып турар сорулгаларын партия райкомунун секретари эш Чуглур пропагандистерге таныштырган.

М. БАВУУ.

Херэеженер активиниң хуралы

Чоокта чаа ВКП(б) Кызыл хооркомунун парткабинетинге хоорайын албан организациаларынын болгаш бодурулгелеринин активчи херэеженериниң хуралы болуп эрткен.

ВКП(б) хооркомунун чанында херэеженер ортузунга ажыл чорудар килдиктин эргелекчиз эш Бочкова «Херэеженер тайбын дээш демисел-де» деп илеткеп кылган.

Ол бодунун илеткелине совет херэеженериниң Ала-чуртун дайыны

Үлегерлиг почтачы

Улуг-Хем районун Баян-Колда «ТАР 10 дугаар улуг хуралы» колхозун почтачызы эш И. Анисимов бодунун хүдээлгелиг ажылын кызымаккайы-биле күзөлдөп, колхозчулардан мактаалганы ап турар.

Эш И. Анисимов почтаны немелде үш катар экеп, солуннарны болгаш чагааларны ээлеринге саат чокка чедирип берип турар. Чагыкчыларга солундары, чагааларны тарадып чорур үезинде делегей байдалынын болгаш бистин чуртувустун

улу чедишиктеринин дугайында беседалары үргүлчү кылды чоруур.

Беш улуг күрүнелерин аразыга Тайбын Пактызын чарар дугайында Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүлелин Кытыгынын аадаанга ат чыбалдазын кампанын эгелээнинден бээр 9 кезек черге яны-бүрү темаларды лекцияларын номчаан, 111 хол жүктүрүн чыган. Бо чылын ол бирик билбес 7 кижини билер кылдыр өөрөткен.

Б. БАГЫТ-ООЛ.

Автоматтыг чаа агрегат

«Стекломашина» деп Москва заводунун үндүргени, чуга стаканнар бүдүрүлгезине кылган автоматтыг ховар агрегаттын шыналдалары чедишикнин-биле доозулган. Бо болза, бүдүрүлгезин сан талазы-биле 42-ги дайын сөөлүндөгү чаа чүдү болур.

Чаа машинанын тургузуу элдептиг. Оон шимчеп турар улуг шой өзүндө автоматтар системазын кылтып каан. Механиктиг дөрт шупаадегтер эзилген шилди суугудан ужулгап, оларны тускай формалаары дамчыдып бээр. Оон соонда хей-хей аппараттар ажылдай бээрлер. Бир минууда 210 эргилишкенин дээскенин тур-

рар жоодай дамчыштыр кызып каан агаар эртип турар. Оон соонда стакан хевирлетиин келир.

Белкетинген чүлдөр баштай транспорттарга баар, а оон соонда өртедир суугулар иштине кирер. Оон соонда стаканнар кезикч болгаш хойгакчы машиналарга баарлар.

Чаа автомат болза, сава аймааың бүдүрүлгезине техниктиг эргилде кылган. Чаңгыс элчегде ол 17 муң хире чуга стаканнарын үндүрүп турар. Ол болза, хол-биле бүдүрүр арга-биле бүдүргенинден барык чус катар хей болуп турар.

(СЭТА)

Орус паровоз чогаадыкчыларынын дугайында чаа материалдар

НИЖИНИ ТАГИЛ. Бо черин архивинден баштайгы орус паровоз чогаадыкчызы Черепановтун өөнү иштинин дугайын чугаалап турар документи тывылган. Бо үеде дир-ле Ефим Черепановту Орловка турган помещик Свикуновтан Уралга турган завод ээзи Демидов салдып алган деп бадыткап турган. Тывылган документи ол дугайы шын эвес деп көргүзүп турар. Ефимини адамы Алексей Черепанов 1747 чылда Нижний Тагил заводундан үш километр черге турган Вял деп чурттакчылыг суурга крепостной бо-

луп бижитингени илереп турар. Борта Ефим Черепановтун төрүтүнгенин база мында чугаалап турар.

Тывылган документи баштайгы орус паровозтун чогаадыкчылары Ефим Алексеевич болгаш оон огулу Мирон Черепановту эзулуглу Урал чурттакчылары деп бадыткап турар. Ол чаа тывылган документи баштайгы орус паровозтун болгаш өске-даа бусилде хөдөдөр машиналарнын канчаар тургустунганын толаргай чугаалап турар.

(СЭТА)

Төрөөн хоорайын чаагайжыдар дээш

Чадаана хоорай — Чөөн-Хемчик районун төвү. Бнда тууглар эки шынардыг болгаш чаа, а ол хоорай чыл, ай келген тутум-на өзүп турар. Бо чылын хоорайда уруглар челиниин, столоваянын болгаш бир албан черинин оран-бажынарынын тууглары доостуруга чоокшулап турар.

Боттарынын төрөөн хоорайын чаагайжыдар дээш ажилчынар, албан-хаакчытар, чурттагыч чон улуг сагыш салып турар. Чоокта чаа олар хоорай чаагайжыдылгазынга шеф ажылы кылган. Ийи кудумчуларны дескилеп, орта даш, сай төп кылыр ажылга Чадаана МТС-тин болгаш районда автотранспорт конторазынын коллективтери үре-түңелди ажилдарын кылган. Кудумчуларны чаап кылыр ажылга тракторларны, автомашиналарны ажылгаан. Ол хүн шеф ажылынга 300 ажыг кижиле киришкен.

Хоорайын ажилчы чоннары Сталин аттыг колхозта чаа тудуп турар суг күжү-биле ажилдаар электри станциязынын плантазын тударынга шефт ажилдаан. Октябрьнин социалистиг Улуг революциязынын 34 чыл оюнга алдар болдуруп, ол электри станцияын ажылдап киирер дээш олар шеф ажылын ам-даа үргүтүлдүр.

А. ТӨМҮР-ООЛ.

Нышка удур

Эрэн районун Каткы сумузуна «Коммунизмче орук» көдээ ажыл-агый артели мал кыштагладышыкынын талазы-биле элээн хемчеглерин алган.

Мал фермазынын эргелекчизи эи Ламыжаага баштаган 18 кижилги бригаданы Нарын мурнууну кыштагларын белеткээри-биле чоруткан. Ол бригада инек малдын 2, шээр малдын 9, шупту 11 кыштагны бүрүн септеп белеткээ. Оң иштинде бирээзинге-ле 300 баш хой, өшкү, 60 баш инек кирер эрги-даа, чаа-даа кажалар бар.

К. НЮРЗАТ.

Чаа кажалар

Чаа-Хөл районун Мелотов аттыг колхозу 70 ажыг инек кирер бир кажаны Чайлаг-Алаак деп черде туткан 40 ажыг аяг кирер бир кажаны база дозуп турар. Чинге-Дег деп черде 400 хой кирер чаа кажаны тудуп турар.

Колхозта эрги кажаларнын септелген база чоруп турар.

А. ЧАДАМБА.

Күскү чер андарылгазы

Кызылдын көдээ районун Эрбек сумузуна «ТАРН 12» удуур улуг хуралы колхоз келир чылдың тарылгазынга 90 га күскү черин андарылган.

Тракторист эш Н. Лаппа кончук кызымакый ажилдап турар.

ТОПЧУТ.

Хүлээлгезин эки куусеткен

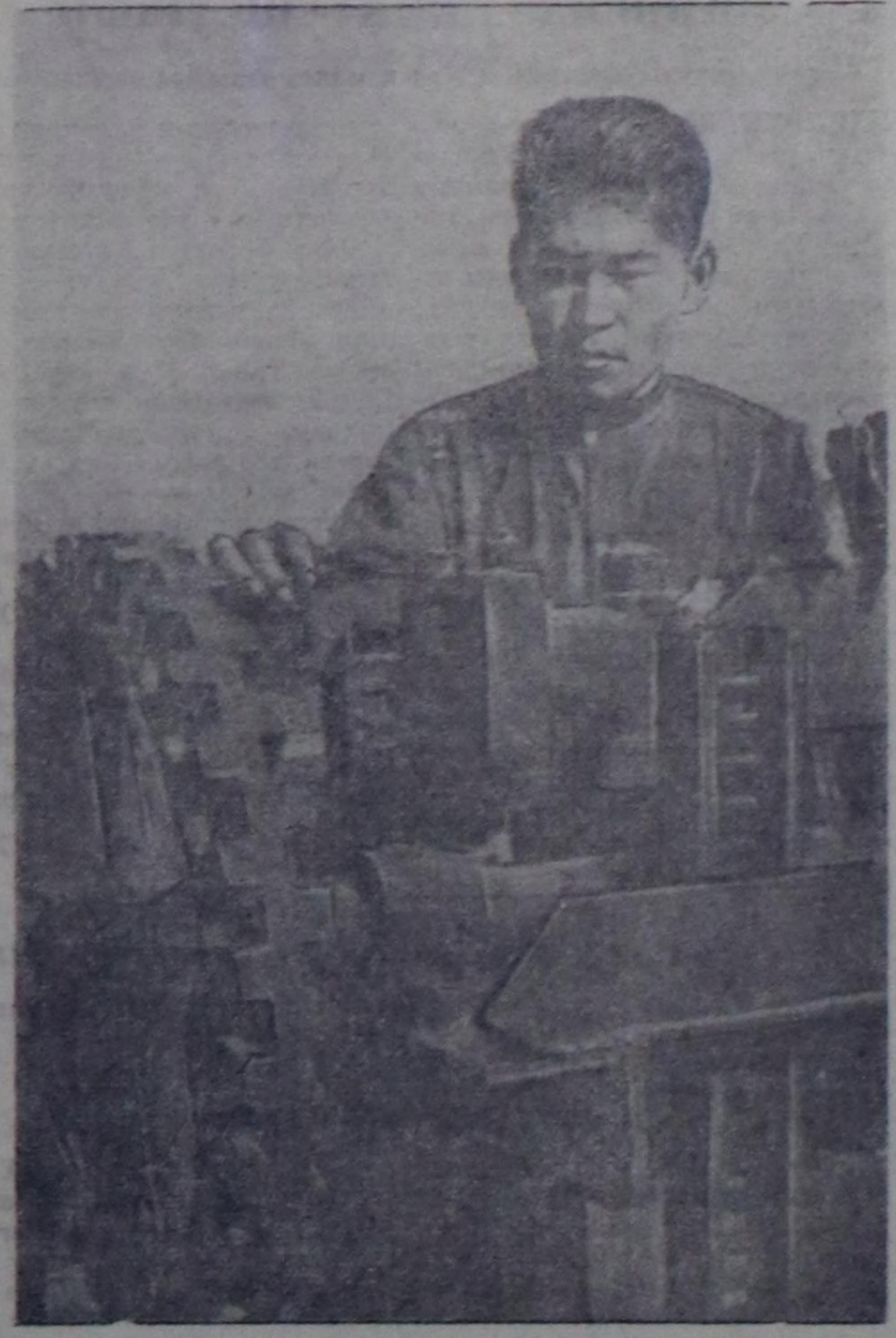
Областын көдээ ажыл-агый техникумун ветеринар салбырында өөренип турар студент Бичелан өөренип алган эртемниин чөп ажыл-агый, көдээ ажыл-агый техникумунун директорунун айткышынын суугаар өөредилге-биле практиканы холбаштырып, тодаргай боттуг ажилдарын чоруткан.

Улуг-Хем районун «Искра» «Кызыл тук» көдээ ажыл-агый артелидеринин ниити малын Бичелан шипчик көргөн, практиктиг ажил үезинде күненин иштинин ажилды үзүктел чокка чорудуп турган, ийи колхозтун 1375 баш малынын кодур аарыгга удур чуудазын кылган. Чайгы үедө малдын кажаларын хынап, ылыгыга ол болза, чылгы инек малдарнын эдержилгезин чогуур өйүндө организасташкан, күрүнеге дужаар малдарнын шипчик, шилип тургускан.

Бичелан болза, колхозтарнын сут-бараан фермаларынын болгаш куш фермаларынын ажылы-биле үргүлчү танжакый, оларнын ажылында четтестерин илередиң, ону чайладарынын арга-хемчеглерин колхозчуларга сүмелеп, малчынар-га, фермалар эргелекчилеринге зоо-ветеринарлыг дузалымчыны көргүзүп турган.

Колхозтарнын аңгы үзүп ажыап турар бүдүрүкчүлеринин байдалын, мал оларларын болгаш малдын денгидезин ол үргүлчү хынап келген. Практикант болза, колхозчуларнын ортузунга тайылбыр массалыг ажилдарын, солуннар номчулганын, беседаны үргүлчү чорудуп турган. Студент Бичелан болза, практикалап турган-үезинин дургузунда ниитинин мал ажылын жөгжүдеринин херээнге улуг дузаны чедирген.

Х. ТЕМБИРЕЛ.

Кажан Ховалыг Дакпай Сүт-Хөл МТС-ке ажилдап кирип турганда ону ыш дилер черге кирип каан. Ол ыш дилдеринге кончук дүрген мергежээн. Ам Ховалыг МТС-тин чаа туугларынын материалдарын дилдирип, муракчы ажилдап турар. Он машиназы кажан-даа тура дүшпөс, септелгези эки.

Чурукта: Ховалыг Дакпай пилорамазын көрүп турары.

Чуруу А. Ермолаевтин.

Мурнакчы аңчыларнын чөвүлел хуралы

Чоокта чаа Тере-Хөл районун мурнакчы аңчыларнын чөвүлел хуралы болуп эрткен. Анаа бүгү-делегей байдалынын дугайында, 1950—51 чылдарда кышкы өлүк планынын күөсөлдөзү болгаш 1951—52 чылдарда кышкы аңчыр сезонунун сорулгазы база аңчыр бригадаларнын аразынга социалистиг чарышты калбартур дугайында айтырылганы чугаалашкан.

1950—51 чылдарда районун өлүк садип алышыкынын планынын күөсөлдөзүн болгаш 1951—52 чылдарда аңчыр сезонунун сорулгазынын дугайында райкуүскөмуниц даргазынын орадакчызы Нүрсат илеткел кылган.

Эрткен чылын өлүк планынын талазы-биле Тере-Хөл район элээн организастыг хемчеглерин ап чоруткан. 152 аңчылар райпо, «райзаготживсырь» черлерин-биле керээ чарган. Олар керээ суугаар 64 муң ажыг рубльдин орулганын белеткел органнынга дужааган. Ол керээлерин күөсөлдөзү дээш чамдык аңчылар: Чошкай, Санаа, Сениг, Соппа, Хүрбээ, Бегзи, Жуланов база «Большевик» колхозтун аңчылары эң мурнакчы чоруун көргүзүп, улуг өртектер өлүктү кириген.

Ындыг-даа болза, эрткен аңчыр сезонунда районун садип-белеткел органнынга өлүк планын четпес куусеткен. Райуполминизат, «райзаготживсырь» органнынга болгаш райпо өлүк планын күөсөлдү алырчыне кичээнге салбаан болгаш 2 дугаар айнаашкынын организастап атыкбаан. Райпо аңчыларны ок-чөмөк, аяш-чөм, аңчыр барааныры-биле эки гандырбайн турган. «Заготживсырь» конторазынын салбыры аңчыларнын дужааган өлүгүн эттиг-эзелдек эвес хүлээп ап, өлүктүң ажаалдазын үнелеп көрбөй турган. Чамдык аңчыларнын дужааган өлүгүн хүлээп алгаш, квитанция орнунга хол үжүр бижип, акшазын гуда бербейн буудуларуп турган. Эң ылаңгы «Большевик» колхозтун аң-

чыларынын дужааганы хой киштерин өрттээ 8 муң ажыг рубльди мынчага чедир колхозка төлөп бербээ. Ол аңчылар Чаа-Хөл районун «Заготживсырь» конторазынын эргелекчизи Бальянов биле Тере-Хөлдүң «Заготживсырь» конторазынын эргелекчизи турган Решетников, оон санакчызы Рябухина олар куузунда самчыгданнар.

Решетников биле Рябухина олар өлүк садип алышыкынын үезинде белеткелге садар бараанырын каргартуузы-биле самчыгдал, аңчыларны белеткел барааныры-биле хандырбайн турган.

Ол ышкыш чоруктар Шынаа сумузуна белеткел агентинге база тургулаан.

Ол мындыг четтестер районун өлүк белеткелдин планын күөсөлдөзүнге моондак болуп турар деп чүвени аңчылар чиди-биле шүтүмчүлээннер.

Бо чылдын өлүк планын чедиши-кинин күөсөлдү сорулга-биле мурнакчы аңчыларнын чөвүлел хуралы районун бүгү эр, херээжен аңчыларнын кыйгырты үндүрбүшөөн, 1951 чылдын 4 дугаар кварталында өлүк планын 110 хуу, а 1952 чылдын 1 дугаар кварталынын планын 105 хуу күөсөлдү, алттын үнөр аңчыларнын кижиле бүрүзү 1000 рубльдин куду эвес өлүктү дужаар, тыпкан өлүктүн шынары 80 хуулан куду эвес болуп болгаш бир дугаар сортка хүлээп алыр кылдыр шынарлыг экижидер деп хүлээлгелерин алган.

База район иштинге 12 аңчы бригадаларны организастап, оларнын аразынга социалистиг чарышты калбартып чорудар.

Бо бүгү алган хүлээлгелерин күөсөлдөзүн шынарлыг болуру-биле холбаштыр мурнакчы аңчыларнын чөвүлел хуралы Тоюу районун бүгү эр, херээжен аңчыларын болгаш садип белеткел органнын социалистиг чарышка кыйгырган.

Х. БЕГЗИ.

Силос салышыкынын тарымал тоорук

Чөөн-Хемчик районда күрсөртчүстөк силоска сорулгаан тарымал тооруктун сорттун ийи чыл иштинде шенелде кылдыр тарып турар.

Эрткен чылын эл-чачы шоолуг болбаан болза-даа, га буурузунден ортумаа-биле 120 центнер дүжүттү, а «Саратовск—10» деп эң эки сорттун га буурузунден 144 центнерин алган. Бо чылын тоорук тарылгазын май 3-те чоруткан. Аяг сеялказы-биле ханызын 4—5 сантиметр, одургалар аразын 45 сантиметр кылдыр чашкан. Га буурузунге 30 килограммын чашкан.

Оон ажаалдазын шак мынчаар чоруткан: тооруктун сывы үнүп кээр билек-ле пок үнүштерин аштап эгелээн, сугарылганын чангыс катап чоруткан. Массалы-биле чектелдеп келгенин үезинде, июль 24-те ажаап алышыкынын чоруткан. Силоска кирер дүжүт гадан 200 цент-

нер, а ол черин кабызын тооруктун сортту 206 центнер болган.

Бистин областын байдалына тарымал тоорук силос салышыкынынга улуг аяктыгы болуп болгаш силоска бедик, туруштуг дүжүттү берип болур дээрзин бо шенелде көргүзүп турар. Кандаа шыкыга Ыжыг туруштуг болгаш үлүг ажаалаг негетинмес, дүргөн үнүчүл, ажаап алырынга белен талазы-биле бо культура силос салыр культураларнын иштинде бир дугаар черге база кирер ужурулду.

Моон ужурунда колхозтарнын баштаар черлери, көдээ ажыл-агый органнынын ажилдакчылары бо культураже улуг кичээнгеи салып, моон үрезинин чогуур өйүндө белеткел алыр ужурулду.

И. ДЕМИДОВ.

Чөөн-Хемчикте күрсөртчүстөктүн эргелекчизи.

Атомнуг чепсек дугайында „Правданың“ корреспондентизинге эш И. В. Сталинның харызын даштыкыда канчаар көрүп турары

КЫДАТ УЛУС РЕСПУБЛИКА

ПЕКИН. Октябрь 14-те, (СЭТА). Атомнуг чепсек дугайында «Правданың» корреспондентизинге эш И. В. Сталинның харызынын дугайында кыдат парламента парлап үндүрбүшөөн турар.

Пекинин күрүне университетинин профессору Ло Бан-яньин чүүлү «Женьминжибао» солун октябрь 13-те парлап үндүргөн. Атомнуг бомбанын дузазы-биле делегейге тергилдешкини чаалап алырын бодап турган англи-америк империалистернин планнарынга эш Сталинның харызы өлүмнүг согушунун берген деп ол чүүлүн автору айтчып турар. И. В. Сталинның харызы болза, бүгү делегейге тайбынны тилелгезинге тайбынга ынакшылдыг кижилерин бүзүрелин быжыглаан.

Калганда үнүп турар «Чахаржимбао» солун «Правданың» корреспондентизинге эш И. В. Сталинның харызынга холбаштырган редакциянын чүүлүн октябрьнин 11-де болгаш 12-де парлаан. Атомнуг чепсекти хоругдаары дээш Совет Эвилели кезезде туржуп келген болгаш ам бодунда ындыг чепсек бар турза-даа, ол ам-даа ону хоругдаары дээш туруп турар деп ол чүүлде демделеп турар. Атомнуг энергияны Совет Эвилели тайбын тургузушкунун сорулгаларында ажыглап турар. СССР-де атомнуг чепсектин бар турары болза, тайбынга ынакшылдыг улустарнын күштерин хемчээл чок улгартып турар. Атомнуг чепсекти хоругдаар дугайында СССР-нин негелдезин база катап демделгештирип солун болза, эш И. В. Сталинның мындыг сөстөрүн кирип турар: «Бир эвес атомнуг бомбанын талакчылары монополистер эвес болу бергенин боттары көөр болза, чүгле мынаарда ам атомнуг чепсекти хоругдаарын олар болдуруп болурлар».

Тайбань хоорайда үнүп турар «Шаньшжибао» солун «Правданың» корреспондентизинге эш И. В. Сталинның харызынга холбаштырган база редакциянын чүүлүн парлап үндүргөн. Атомнуг энергияны чүгле кижиле төрөлгетенин чагай чоруунга, бойдушту чаартырынга болгаш бүдүрүлгени бедиринге ажилдаар деп СССР-нин чүткүлүн ол солун база-ла «Чахаржимбао» солун дег демделеп турар. Совет Эвилели атомнуг бомбалык болуп турарында англи-америк дайын кысыкчылары коргуп турарлар. Ынчалза-даа бүгү делегейин улустары ында хал-

кыны бүгү делегейге тайбыннын үндөзүн көрүп турарлар.

Кайфында үнүп турар «Чахаржимбао» солун редакциянын чүүлүнде мынча деп айттып турар: «Атомнуг чепсек бүдүрүлгенин сорулгазы болза, социалистиг күрүмени болгаш бүгү делегейге тайбынны камгаларында болур деп Генералиссимус И. В. Сталинның харызы биске чугаалап турар».

Ханьхоу хоорайда янзы-бүрү демократтыг партияларын болгаш хөй-ниити организастааларнын кезектеринин меделгелдерин «Чахаржимбао» деп Ханьхоу солун парлаан. Ол кезектер эш И. В. Сталинның меделгелдин иэни-биле деткип турарлар. «Бүгү делегейге тайбынны камгалар төлөздө, бис Сталиннын айтканы орук-биле чорутуп ужурулду бис» — деп меделгеледе чугаалап турар.

«Правданың» корреспондентизинге эш И. В. Сталинның харызынын дугайында номчулчуларын чагаалаарын солуннар парлавышкан турарлар. Совет Эвилели болза, атомнуг энергияны кижиле төрөлгетенин чагай чоруунга ажыглаары дээш кезезде туржуп келген — деп Кыдаттын аныктарынын чаа-демократтыг эвилелинин Цзиньань хоорай комитетинин кежигүчү Чу Чжэн-хуа Цзиньань хоорайда үнүп турар «Дачжунжибао» солунда бижеэн. Бүгү делегейин тайбынга ынакшылдыг улустарнын баштыкчызынын меделгели тайбын камгалакчыларын сорук кириген.

Кыдаттын аныктарынын чаа-демократтыг эвилелинин провинция комитетинин бир ажилдакчызынын чагаазын Гуйсон хоорайда үнүп турар «Суйюньжибао» солун парлаан. Чагаанын автору мынча деп бижип турар: «Правданың» корреспондентизинге эш И. В. Сталинның харызы болза, бүгү делегейин тайбынга ынакшылдыг улустарнын сорук кирип турар болгаш тайбын херээжин тилээргине бистин бүзүрелин улгартып турар. Атомнуг энергияны контролдарынын болгаш ажылдарынын талазы-биле Совет Эвилелинин политиказын бис бүрүн деткип тур бис. Тайбыннын үлүг туку дүрүлгүнүн сөзүн кижиле бууруз билзин дээш, аныктарын чаа-демократтыг эвилелинин кежигүнери бис Генералиссимус Сталинның харызынын ужуру-указын эң калбак улус массаларын меделгелинге чедир тайылбырлаар бис».

ЧЕХОСЛОВАКИЯ

ПРАГА. Октябрь 14-те, (СЭТА).

Атомнуг чепсек дугайында «Правданың» корреспондентизинге эш И. В. Сталинның харызын чехословак улус болза, тайбын камгалалынын херээнге хемчээл чок улуг дузалымчы кылдыр үнелеп турар. Беш чыл планынын күөсөлдөзүн чедип алдынган күш-ажылыч чедишкенин-биле тайбынны камгалаар деп боттарынын шиптирлерин меделеп, атомнуг бомбаны хоругдаарын, атомнуг энергияны чүгле тайбын сорулгаларга ажылдарынын болгаш эң талазы-биле эбулуг бүгү-делегей контролон тургузарын негеп, ажылыч чоннар болза, чехословак солуннарын арыннарында хөй сангыг чагааларны бижип турарлар.

Братислава үнүп турар «Правда» деп словак солун болза, «Агрессорларга сагындыгы. Тайбын дээш демиселди күштелдиреринге кыйгырыг. Атомнуг чепсек дугайында эш Сталинның меделгели» — деп эгелиг чүүл парлаан.

И. В. Сталинның сөстөрү болза, тайбыннын болгаш дайыннын күштерин аразында бүгү-делегей демиселинге улуг ужуру-дузалыг болган деп ол чүүлде чугаалап турар. Америк дайын кысыкчыларын ойтур шааар чорукка, тайбыннын күштеринин тилелгезинге ол сөстөр таарымчалыг байдалдарын тургузуп турар. Делегейин үш дугаар дайын кысык үндүреринге белеткелди күштелдирип турар америк империалистерге болгаш агрессчи атактика блогоун талазы-биле оларнын чагдаларына ол сөстөр шыя-

гы сагындыгы болуп турар.

Тайбын дээш демисежип турар улус массаларын И. В. Сталинның сөстөрү бодунун күжүнүн бүзүрелин болгаш меделгелин-биле долдуруп турар, агрессчи англи-америк блоктун планнарын улашавар дээш, демиселди күштелдиреринге оларны мобилизаастап турарлар. Тайбыннын бүгү-делегей лагерин эбулуг быжыгларынче бисти ол сөстөр соорук киирип турар...

Атомнуг энергия болза, атомнуг меделгелдеринин котактаашкынынга, коргудушкунунга болгаш агрессияга бараан болурун кижиле төрөлгөтөн күзөвес деп «Прага» солун бижип турар. Атомнуг энергия улустарны узуурткаар сорулгаларга бараан болурун кижиле төрөлгөтөн күзөвөй турар. Совет Эвилелинде атомнуг чепсек тайбынын чепсээ болуп турар деп чүвени кижиле төрөлгөтөн меделеп биле турар. Ынчангаш эш И. В. Сталинның сөстөрүнге ол улуг сорук киришкени-биле ужурашкан. Ынчангаш И. В. Сталинның меделгели болза, тайбын күштеринге күчүлүг деткимче болуп турар болгаш атомнуг милитаристилерге өлүмнүг согушкун болуп турар.

Империалисти атомнуг дипломатиянын саздыр улгартырынын чепсээ болуп турган котактаашкыны ам үеде, атомнуг чепсек дугайында Генералиссимус И. В. Сталинның меделгелинин соонда, буурап дүшкөн. Совет политиказын болгаш тайбын камгалалынын бүгү-делегей шимчээшкенинин кол сорулгазы болза, дайынны болдурубазы болуп турган болгаш болур-даа.

РУМИНИЯ

БУХАРЕСТ. Октябрь 14-те, (СЭТА).

Бүгү чуртта митингилер болгаш хуралдар кошкып дивес көдүрүлүшкүнүг эртин турар. Ол хуралдарга болгаш митингилерге фабрикалар, заводтар коллективтери, ажылыч чоңнар, тараачынар, эртемнис деятельдери, тайбын дээш демиселдин комитеттеринин кежигүнери атомнуг чепсек дугайында «Правданың» корреспондентизинге эш И. В. Сталинның харызын тагыжып база тайбынны быжыглаар херекке боттарынын чалышыкынын кирир деп чүткүрүшкөн.

Олар күш-ажылыч бедик хүлээлгелерин ап турарлар.

Тыргу-Жиу хоорайда талкы фабриказынын ажилчыны Лайон Татар митингине мынча деп чугаалаан: Эш И. В. Сталинның сөстөрү болза, империалистернин чыггыны кара булуттарны өттүр эртин турар чырыктын херелдери-дир. Совет Эвилелинин холунда атомнуг чепсек болза, чаа дайынны болдурубазыга бараан болуп турар деп чүвени бүгү делегейин ажылыч чоннары көрүп турарлар.

Василе Бану бүдүрүлгенин бүгү коллективинин мурнундан мынча деп чугаалаан: эш И. В. Сталинның сөстөрү бистин күжүвүске бүзүрелин быжыктарган. Атомнуг чепсек дугайында эш И. В. Сталинның меделгелинге хары кылдыр бис, чыл программанын 11 айлар дургузуна күөсөлдү деп хүлээнип тур бис.

И. В. Сталинның төөгүлүг сөстөрүн тайылбырлавышаан, «Униавесул» солунун мурнуку чүүлде бижип турары болза: «Правданың» корреспондентизинге эш И. В. Сталинның харызы америк дипломатиянын улуг аштырышыкынын болган. Өлүрүп кыларынын коргунчу чепсээ Совет Эвилели тайбын камгалалынын чепсээ кылдыр хуулдурган. Совет Эвилели атомнуг бомбаларны хөйчү чок бүдүрүп турар деп чүве бүгү делегейини ажылыч чоннарынга билдиндир, мынчалза-даа чүгле кандыг-даа агрессорга бүгү чепсек-биле ужуражер дээш Совет Эвилели ону бүдүрер ужурулду апарган. Эш Сталинның сөстөрү агрессорларны улустан улам тускайлап турар. Бодунун котактаашкынын «атомнуг» политиказы-биле америк империалистер боттарынга бүгү делегейин улустарнын өжөөн-кылын күштеперип турарлар.

БОЛГАРИЯ

СОФИЯ. Октябрь 14-те, (СЭТА).

«Отечествен фронт» солун октябрь 14-те «Америк атомнуг котактаашкынын буступ дүшкени» деп эгелиг редакциянын чүүлүн парлаан. Атомнуг чепсек дугайында «Правданың» корреспондентизинге эш И. В. Сталинның харызын ол чүүлде толдургайы-биле тайылбырлап турар. «Американнарнын атомнуг котактаашкынын долузу-биле буступ дүшкенин улуг Сталинның меделгели бүгү делегейге билдирген. Атомнуг бомбага АКШ-тин монополиязынын дугайында тоол чунар саван көвүү ышкы эсти берген».

Айыл чок чоруктун чөвүлелинге КНО-нун атомнуг энергия талазы-биле контроль комиссиязынын хурадаларынга болгаш КНО-нун Кол Ассамблеязынын хуралдарынга совет төлөөлөр болза, атомнуг чепсекти хоругдаары дээш, ону ажыглаар талазы-биле бүгү-делегей шынгыс контролон тургузары дээш кезээде туржуп турганнар.

Атомнуг чепсекти хоругдаары дээш, атомнуг энергиянын бүдүрүлгенин болгаш ажыглаашкынын талазы-биле бүгү-делегей контролон тургузар дээш демиселден Совет Эвилели ойталаван — деп солун демделеп турар. Атомнуг чепсекти хоругдаары дээш эш И. В. Сталин база катап улам шиптирли-биле чугаалаан. Америк-англи дайын кысыкчыларын карангы планнарып ол шүгүмчүлээн.

«Правданың» корреспондентизинге эш И. В. Сталинның харызы Болгариянын ажылыч массаларын кичээнгеи хаара тудуп турар. Бүдүрүлгелеринге эш И. В. Сталинның харызынга толбошкан чүлдөдөрүн болгаш телеграммаларын коллективтиг номчулгаларын дүштеки чапсарлар үезинде чорудуп турар.

Октябрьнин 14-те үнген Бүгү чоңуннар ажылыч чоннарын чагааларын бирги арыннарында парлавышаан. Совет Эвилелинде атомнуг бомба агрессчи сорулгаларга эвес, а тайбын камгалар чорукка бараан болуп турар деп чүвени Совет Эвилели бүгү-делегейге бүзүрөткенин боттарынын ханганан ажылыч чоннар үстүндө айткан чагааларда илередип турарлар.

ВЬЕТНАМНЫҢ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАЗЫ

ПЕКИН. Октябрь 14-те, (СЭТА).

Синьхуа агентилегинин дамчыдып турары болза: Совет Эвилелинде атомнуг бомбанын бар турары болза, бүгү делегейге тайбыннын күштерин улам быжыглап турар деп «Правданың» корреспондентизинге эш И. В. Сталинның харызынга холбаштырган чүүлде вьетнам информастыг агентиле меделеп турар.

Атомнуг бомбанын чаадагы кезээде монополиялыг болуп боор бис деп америк империалистер санап турган болгаш ынчангаш ам, олар өске чурттарын улустарын үргүлчү-ле коргудуп, котактап турганнар деп агентиле оон ынай чугаалап турар. Олар мырыдай чазып алган деп чүвени Генералиссимус Сталин америк дайын кысыкчыларынга тодаргай көргүскөн.

Атомнуг бомбанын хоругдаары болгаш тайбынны камгалаар дээш демисежип турар Совет Эвилелинин шыячы туружун Сталинның харызын база катап кончук тодаргайы-биле бадыткап турар деп агентиле түнелинде айттып турар. Совет Эвилели АКШ-че-даа, азы кандыг-бир өске-даа чурттарга халдар дивейн турар».

И. В. Сталинның Чогаалдарының үшкү томун моол дылда парлаан

УЛАН-БАТОР. Эш И. В. Сталинның чогаалдарының үш дугаар тому моол дылда Моол Улус Республикада парламенттин үнгөн. Моон мурунда бир болгаш ийи дугаар томнар база моол дыл кырынга үнгөн.

(СЭТА).

Италия-биле тайбын керээзинге хамаарыштыр совет чазактын нотазын Италияда канчаар көрүп турары

РИМ. Октябрь 13-те АКШ, Англиянын болгаш Франциянын катышкан декларацияны совет чазактын хары нотазынн долу бижимелин «Унига», «Аванты» болгаш «Паззе» солуннар парлагылааннар. «Хамаарышпас чоруктун болгаш тайбынның политиказын Италияга абыжыдып берип болуру калбак перспективаны совет нота бадыйкап турар» — деп «Унига» солун эде бижип турар. «Аванты» солунун эгезинде мынча деп чугаалап турар: «Италия блоктардан дашкаар турар болза, СССР чүгле ынчаарда тайбынның керээзин эде көөрүп деткип турар».

Совет Эвилели болза, тайбын политиказын чорудар талазы-биле итали улуска эзулук хамаарышпас чорукту хандыр аргалды, шынчы эде көрүүшкүн дээш саналдап турар деп «Аванты» бижип турар.

Чазак лагерин Римде, Миланда, Туринде болгаш еске-даа хоорайларда үнүп турар бүгү солунары (ватиканчы «Куотидиано» солундан өске) совет нотанын бижимелин парлаанаар. Утүкүзүндөн келген команда эзугаар ынчанга чадавас.

Нотанын бижимелинн орунуга ол солуннар болза, нота дугайында Американын корреспонденцияларын кийрип турарлар.

(СЭТА).

Англи-египет харылзаалар дугайында

ЛОНДОН. Каирден рейтер агентелинин дынатканын эзугаар алырга, чаа ассуан плотиназынын болгаш суг күжү-биле аялдаар электростанциянын төлөвиленин аялдап турар англи инженер-консультантларынын көргүзүр дээр дүзүздүн англи чаа ойталаар деп шиптирлээн дугайын египет чазактын бир тускай төлөлекчи октябрь 17-де медеглээн.

(СЭТА).

Англи-египет керээни күш чок болдурар дугайында шиптирге

КАИР. Египеттин солунарынын медегел турары болза, октябрийн 11-де чуртта ажылчынарнын, албан хаакчытарнын болгаш янзы-бүрү партияларнын төлөлекчилери киришкен чыскаал бүдүн хун дургузунда болуп эрткин. Чыскаалгааннар англи-египет керээни күш чок болдурар дугайында египет чазактын шиптирлин дегезин лозуннарны салып, а ол ышкаш анти-империалист лозуннарны салып турганнар.

Кежээ чыскаалды соксадырын дугайында Египеттин иштижи херектер министри Сираг Эд-дин-пашанын дужаалын радиога дамчыткан. Дужаал октябрийн 12-нч эртинден эгелеп күштүг болуп эгелээн.

(СЭТА).

1936 чылдагы англи-египет керээни египеттин депутаттар палатазы күш чок болдурган

ЛОНДОН. Рейтер агентелинин медегел турары болза, октябрь 15-те Египеттин депутаттар палатазы 1936 чылдагы англи-египет керээни күш чок болдурарын чангыс эп-сеткилин-биле бадылаан. Ол ышкаш 1899 чылдагы Суданны кады ажылаарынын дугайында керээни күш чок болдурарын депутаттар палатазы чангыс эп-сеткил-биле бадылаан.

(СЭТА).

ЕГИПЕТ ПАРЛАМЕНТИДЕ

ЛОНДОН. Рейтер агентелинин дынатканын эзугаар алырга, октябрь 16-да Египеттин депутаттар палатазы Суданга херек чаа конституциянын корум-чурумуну дугайында болгаш фарукту Египеттин база Суданнын хааны кылдыр чарлаан дугайында хоойлу төлөвиленин чангыс сеткил-биле чүүлдүг деп көргөн.

Ооң арай сөөлүнде египет сенат эдилерин болгаш конституцияны база чангыс сеткил-биле чүүлдүг деп көргөн.

(СЭТА).

РЕДАКЦИННЫН АДРЕЗИ: Кызыл Шетинки кудумчуу, бөлүм, 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харысалгалы редакторнун 3-62; харысалгалы редакторнун оралакчынын, партия амдыралын, культура, литература болгаш уран-чүд кидистерин 3-88; харысалгалы секретарь янд, пропаганда болгаш агитация, нөдө ажил-агый, улутур болгаш транспорт, чааа кидистерин 3-68; иштижи информация, бухгалтерияны 3-65

Айбыл чок чоруктун Чөвүлелинде

НЬЮ-ИОРК. Октябрь 16-да. Нью-Йорк радиозунун дамчыдып турары эзугаар алырга, Чөвүлеле көөрү-биле кирген англи чаа резолюцияны Иран чөпшээренин турар дээрин Ираннын премьер-министри Мосаддык Айбыл чок чоруктун Чөвүлелин октябрь 16-да болган хуралына медеглээн. Ол резолюцияны Мосаддык чөрдүдээлиг чүүл деп адаан. Ираннын нефтинин дугайында айтырыг Айбыл чок чоруктун Чөвүлелин эрге-хүлээлгезин даштында туруп турар дээрин ол дагынаан. Шүүдөл дугайында болгаш Англияга нефть садыглаарынын чурумарынын дугайында айтырыг талазы-биле Иран Англия-биле чугаалажышкынар чорударына беле деп Мосаддык медеглээн.

НЬЮ-ИОРК радиозуну дынадынан көстүп турары болза, англи төлээ Джебб хуралга чүв чугаалап, англи резолюцияны хүлээп алырын негезин болгаш Ираннын нефть улутпурун националистаар дугайында айтырыг Ираннын иштижи херээ эвес, а «бүрү-делегей» ужур-дузалыг чүв дээрин көргүзөрин оралдажып турган.

НЬЮ-ИОРК. Октябрь 17-де Айбыл чок чоруктун Чөвүлелинн хүндүскү хуралыга бир дугаарында АКШ-тын төлөлекчизи Остин чүв чугаалаан. Ираннын нефть улутпурун националистаар дугайында айтырыг Айбыл чок чоруктун Чөвүлелинн эрге-хүлээлгезинге кедергей дегенин ол болуу деп ол бадыткаан.

Ираннын иштижи херектеринге киржирип үргүлчүлээр дээр АКШ-тын болгаш Англиянын бодалдарын илеретпишаан, Остин болза, Иран биле эрги англи-иран нефть компаниязынын аразында маргылдааны бүгү-делегей айтырыгынын санынга кийрер дээр.

Индий болгаш югослав төлөзлерин кийрген эдилерин-биле англи резолюцияны деткип америк төлээ чүв чугаалаан.

Франциянын төлөлекчизи Лакост база англи резолюцияны деткээн. Ооң соон дарый Мосаддыктын ме-

деглелин Салех номчуу дынаткан. Эрги англи-иран нефть компаниязынын (АИНК-нын) ажыл-чорудулганын түнелинде Ираннын алган «олча-ажыктарынын» дугайында дээр Джеббтин меге бадыйкалдарынын үндэлин-барымдаа чогуи медегелде сойгандыр илереди турар. Чүгле 1950 чылдын дургузунда ол компаниянын кончаалары 200 миллион чыгыс фунт стерлинг (акша) болуп турган, азы ол болза англи-иран нефть компаниязынын чартык чүс чыл дургузунда ажыл-чорудулганынын үзүндө Иранга төлөктингенини түндөн барык ийи каттап хөй болган.

Айбыл чок чоруктун Чөвүлелинн хуралы үргүлчүлээр турар.

НЬЮ-ИОРК. Октябрь 17-де эртен Айбыл чок чоруктун Чөвүлели Иран айтырыгы деп адаар айтырыгы көөрүп каттап эгелээн. Индияны база Югославиянын төлөлекчилеринин сапалдааны эдилерин хүлээп алып чөпшээрээн англи төлөлекчизин чугаазынын соонда, Эквадорнун төлөлекчизи Кеводо сөс алган. Көрүп турар айтырыг Ираннын иштижи эрге-чурумунга кедергей дегенин ол болуу бээр деп Кеводо айткан.

Ол айтырыгы көөрү чугула бе, азы чок бе дээр дугайында айтырыг-талазы-биле медеглели амгы уеде Айбыл чок чоруктун Чөвүлели кылган херээ чок деп ол бадыйткаан. Индия биле Югославиянын төлөлекчилеринин кийрген эдилерин-биле резолюцияны англи төлөвиленин Эквадор деткип шыдапас деп Кеводо медеглээн.

Түнелинде Эквадорнун төлөлекчизи резолюция кийрген, ында чугаалап турары болза, Айбыл чок чоруктун Чөвүлели бодуну хууда шиптирлини дугайында айтырыгын шиптирлөөн тургаш, чугаалажышкынаары каттап эгелээрин өске талаларга сүмелээн дээр.

Эквадорнун төлөлекчизинин чугаазын очулдурган соонда Айбыл чок чоруктун Чөвүлели бодуну хуралын хүнүн ийи дугаар кезинге чедир ара соксадыпкан.

(СЭТА).

Англияда дайын белеткелдеринин уржуктары

ЛОНДОН. Октябрь 10-да. Доллар курваларынын кызырылганынын харазындан херегел бараннарнын экспорттун улгатылары чугула, а ынчанга, «чурт иштинде херегел кызыртыганын турар ужуру» деп чокта чаа англи сая министр Гейтскел медеглээн. Англи министри ол медеглели болза, Англиянын экономиказына боосегеленишкинин өлүмүг уржууну база бир бадыйкалы болуп турар.

Чыл бурунгаар үндүргөн чепселеништин программанын боттандырышкыны болза, экспорт биле импорт (кийр сөөртүлгө) аразынын үстүшкүнү чидин-биле күштөлдүргөн. Баран үндүр сөөртүрүндөн кийр сөөртүрүнү ажышкыны 1951 чылдын 7 айларынын дургузунда, 1950 чылдын ол-ла үезинге бодаарга 3 каттап улуг болган.

Англиянын дайын белеткелдери англи экономиканын сандараашкынын, ылангыя улутпурнун сайзырадып аялдаар адырларынын таарышкык эвес хөгжүлдүзүнн түнелинде болгаш тывш улутпурнун доктаап турупканынын байдалдарында болдурган. Чепселеништин программанын боттандырышкынын 9 айлар иштинде чорудуп келгенин дургузунда шериг чыгылаарын 1.300 миллион фунт стерлинг түнүг кылдыр салган. Ынчаарга чижээлээрге, электр улутпурнун чыл дургузунда чүгө 130 миллион фунт стерлинг салдыган. Ооң түнелинде электроэнергия бүдүрүп үндүрүшкүнү өзүп турар херегел-

дерден дыка чыдып каап турар. Англиянын хөй-хөй райондарында электроэнергия берилгезин ам безин 15-25 хуу кызыра берген. Шериг улутпурнунге кан херегелин өстүргөш хамааты улутпурнун бүдүрүлгелерине кан четпейн турар. Хөй-хөй бүдүрүлгелерге канын херегелтир эргежек чугула санын 50 хууу четпейн турар. Автомобиль улутпурнунге калбак кан салышкыны 20 хуу кызыртыган. Канын чедирлесп чоруу болза, англи экспорттун кол чадаларынын бирээзи болуп автомобильдер бүдүрүлгелерин кызырган.

Боосчеспек бүдүрүлгези болза Англиянын ажылчы коннарнын эткинин кырында аар-берге чүткек болуп чыдып турар. Чепселеништин программанын чыл дургузунда боттандырып келгенин үезинде өртөк дыка өскөн, а ажил төлөвирин ол-ла хевээр. Чижээ, эр улутпун костюмнеринин өртөз 97 хуу өскөн, идик-хеп өртөз 33 хуу болгаш дүкбиле кылган чоорганнарга өртөк 178 хууга өскөн.

А капиталлар болза, тоолда чүв-де олча-ажыктарын сыыртып оларлар. Боттарынын огчтарын парлап үндүргөн 2.172 улутпурлук компанияларын 1951 чылдын 8 айларынын дургузунда кийрип алган орулгалары 1.106 миллион фунт стерлинг болган. Ол болза, 1950 чылдагызында 202 миллион фунт стерлинг, азы 22 хуу хөй болуп турар. Ооң-биле кады 39 компанияларын орулгалары 88 хуу кылдыр өскүлээ.

(СЭТА).

Бракы Чөөн-чүкте америк планнар дугайында Телепресс агентилели

ПРАГА. Телепресс агентилели «Кроссруд» деп Индия солунунда Вашингтонга тускай корреспондентинин медегелин дамчытканы болза, Катышкан Штаттарын камгалал министри турган Маршалл, Кореяда КНО-нун чепсектиг күштеринин кол командьлакчызы генерал Риджуэй болгаш японнун премьер-Иосида оларнын чокта чаа кылган хуралына Хойнань, Парасель болгаш өске-даа кыдат ортудуктарын эжелеп алырыннн планын чогаалдып кылган.

Хойнань болгаш Парасель ортудуктары Япониядан Азиянык Мурнуу-чөөн талакы чурттарына баар суг оруунга стратегия талазы-биле эн кол чор болур. Ол планын эзугаар, америк бодалдарын хүселирин чөлгаш эндере чепселенин Япониянын «бодуну баштайгы шешелээнин» эртирер арганы берип бо-

лур бир кезек чөнгээлиг чоруктарын организастаар деп турар. Бо ортудуктары ынчаар шилип алганынын ужуру болза, ортудуктары эжелеп алырга, Мурнуу Азиянык чурттарынын бай чиг-эт курваларынаг орук ажытар—деп корреспондент медегелдеп турар.

Корреспондентинин оон ында медегел турары болза, Япониянын шериг талазы-биле удурткучуларынын киришкенин хуралга япон улусту дайынга мораль талазы-биле белеткээринин болгаш улутпурлерин дайын байдалыг кийренинн планын чугаалашкан. «Ол бужар-бак планын сорулгазы болза, Япония америктиң Азияда төп баазы болур, база анаа артиллерия болгаш үгербоо эди хандырып бээр кол баазы болур ужуру болуп турар»—деп корреспондент айттып турар.

(СЭТА).

Кореяда болушкуннар

Улустун армиязынын Кол командьаланын дыңнады

ПХЕНЬЯН. Кореянын Улус-демократтыг республиказынын Улустун армиязынын Кол командьаланын октябрь 18-те медегелээн болза, Кореянын Улустун армиязынын кезектери кыдат улустун эки-турачы отрядтарынын сырыл деткимчеп-биле бүтү фронтларга америк-англи эжелекчилерин болгаш лисманчы армияларын кадыг-дошкун атакаларын ойтур шапышаан, дайынга улуг чидиргерлини таварыштырып турар.

Төп болгаш барынын фронтларга Йоньхоньнин, Холвоьнин, Кымхвань мурнуу талазынга болгаш Хванхоньнин согу талазынга Улустун армиязынын камгалал шугумун чаза таварышы-биле элээн кээш хүннерин дургузунда 120 ажыг танкаларга, дыка хөй санын самолеттарга болгаш артиллерияга деткикеш, дайын калчаалыг атакаларын чоруткан. Ынчалза-даа Улус-

тун армиязынын кезектери дайынн атакаларын чедишкенин ойтур шаап, оон дийг күжүнге аар чидиргерлини таварыштырган.

Чөөн фронтуга Улустун армиязынын кезектери Янгунун согу талазынга дайыннын атакаларын чедишкенин ойтур шапкан.

Октябрийн 17-де чөөн эриктрге Вонсан хоорайнын тайбын чурттакчыларын артиллерия-биле боолуп турган дайыннын бир эсминчизин сүтже дүйүргөн.

Октябрийн 18-те Улустун армиязынын кезектери болгаш дайыннын самолеттарын келеп адар адыжыкчыларын отрядтары Хванчжу, Аньж, Суаньш, Вонсан болгаш өске-даа хоорайларын тайбын чурттакчыларын араатаны-биле бомбалаарына болгаш пүлөт-биле боолаарына киржип турган дайыннын 12 самолеттарын аңдара аткан.

(СЭТА).

Кореянын Улус-демократтыг Республиказы-биле СССР-нин аразында дипломаттыг харылзааларнын тургустунганынын үш чыл оюн корей улус демдегелеп турар

ПХЕНЬЯН. Октябрь 14-те. Кореянын Улус-демократтыг Республиказы-биле Совет Эвилелин аразында дипломаттыг болгаш экономтук харылзааларын тургустунганынын үш чыл оюнга холбаштырган материалдарын бүгү корей солуннар парлап турарлар. Үш чыл мурунда Кореянын улустун улуг хуралынын бир дугаар сессиязы Кореяны улус-демократтыг республика кылдыр чүр-

лаан болгаш оон-биле корей улустун чүс-чүс чылдарда күзөп чораш күзелин илереткен, дипломаттыг харылзаалар тургузар дугайында Кореянын чаазанын кыйгырынга бир-ле дугаарында хары берген күрүне СССР болган. Ам республика хөй-хөй демократтыг күрүмелер-биле дипломаттыг харылзааны тудуп турар.

(СЭТА).

Кореяда тайбынчыдылга чугаалажышкынаарынын дугайында

ПЕКИН. Октябрь 16-да. Синьхуа агентлинин корреспондентизинин Кэсондан дамчыдып турары болза:

Октябрийн 16-да 10 шак 00 минута турда ийи таланын төлөзлерин аразында чугаалажышкынаарын каттап чорудар дугайында айтырыгынын чугаалажып көөр дээр ийи таланын харылзаа офицерлери ужуражып келгенер.

Муьсань биле Паньмыньчжонь аразында орукче, а ол ышкаш КНО-нун чепсектиг күштеринин делегациязынын 3 муң ярд радиустуг черинге халлаашкынар болдурбазы корей-кыдат төлөзлөр хандырын деп удурланькчы тала харылзаа офицерлеринин октябрь 10-да чөвүлел хуралынын эгезинде-ле негезин.

Болунун талазындан, КНО-нун чепсектиг күштеринин төлөзлөрн Муьсань биле Кэсон аразында оруктун болгаш Кэсонун 3 муң ярд радиустуг районуну аймыл чок чоруун база хандыр турган ийи.

Ынчалза-даа Кэсонун нейтралдыг зоназынын дугайында дугуржулга ам-даа күштүг туруп турар болганда, Кэсон биле Паньмыньчжонь аразында оруктарнын болгаш Кэсонун 5 миль радиустуг районуну нейтралдыг байдалын база каттап хандыраарын кандыг-даа эргежек чугулазы чок-тур. Мону барымдалаш, КНО-нун чепсектиг күштеринин төлөзлеринин Паньмыньчжоньде чугаалажышкынаарже баар орууну аймыл чок чоруун хандыраары-биле Муьсань биле Паньмыньчжонь аразында черин дургаар болгаш Муьсань районунда дайын чорудулгаларын Кэсон, Паньмыньчжонь биле Муьсань катыштырып тургаш нейтралдыг зонаны алгандар дугайында дугуржулга чарарына чедир ийи талалар соксадырын бистин харылзаа офицерлери октябрь 12-де саналдаан. Ынчалза-даа, ол санал ийи таланын ден эргелиг чорууну принциптеринге таарышпасть дээр хире бадыйкап, удурланькчы таланын харылзаа офицерлери

оон-биле чөпшээрешкенер.

Төлөзлөр аразында чугаалажышкынаары каттап чорударынын сонагалдадыр дээр удурланькчы таланын өш-биле кылып турары хамак-ла чылдактарын чайладыр сорулга-биле, октябрийн 16-дагы эртенги хуралга 11 шак 26 минута турда чапсар болгужеге чедир бистин харылзаа офицерлеривис болза, КНО-нун чепсектиг күштеринин төлөзлеринин турар чери болур Муьсаньнын 5 миль радиустуг районунче болгаш Муьсань биле Паньмыньчжонь аразында оруктун ийи талазында бөдүн чартык мильдерде районче ийи таланын чепсектиг күштери халдаваарын дээринге Кореянын Улустун армиязынын болгаш кыдат улустун эки-турачыларынын төлөзлери чөпшээрэр-дир деп медеглээн. Төлөзлөр аразында чугаалажышкынар каттап эгелевээнде Кэсонун нейтралдыг зоназынын дугайында дугуржулганы харылзаа офицерлери каттап көрүп болбас деп бистин харылзаа офицерлеривис айтканнар.

Ынчалза-даа 14 шак 00 минутта каттап эгелээн хуралга удурланькчы таланын харылзаа офицерлери болза, Кэсонун нейтралдыг зоназынын дугайында бар болуп турар дугуржулгаларын өскерттириче чүткүп, октябрийн 10-да үндүргөн боттарынын саналын үргүчүлөөп турганнар. Ынчангаш октябрийн 16-дагы чөвүлел хуралга харылзаа офицерлери ийи таланын төлөзлө-биле төлөзлөр чугаалажышкынаарын тодаргай ай-хүпүн болгаш шыгын чугаалажырыче ам-даа кирбөөнөр болгаш ындаг байдал-биле төлөзлөр чугаалажышкынаарын доп-дораан эгелээр арганы аш шыдавааннар.

Харылзаа офицерлеринин октябрь 16-дагы хуралы 15 шак 50 минута турда доозулган. Октябрийн 17-де 10 шак 00 минута турда база каттап ужуражып дугайында ийи таланын харылзаа офицерлери дугуржуп алганнар.

(СЭТА).

Риджуэй Кэсонун хамаарышпас зоназын америк самолеттарнын чаа үрээнинин дугайында

ЛОНДОН. Рейтер агентелинин Токиода корреспондентизинин медегел турары болза:

Октябрь 12-де Кэсонун хамаарышпас зоназын Катышкан нацияларнын самолеттарынын ийи удаа боолаашкынын харысалгалын Катышкан Националарнын командьалы хүлээп турар — деп октябрь 13-те кежээ генерал Риджуэй мелеглээн.

Кэсонун хамаарышпас зоназын боолаан чорук ужурунда генералдер Ким Ир Сенче болгаш Пын Дэ-хуэйже чоруткан Риджуэйнин бижинде: «Октябрь 12-де 17 шак 30 минута үезинде Кэсонче агаардан ийи удаа атакалаан чорукту кынап көргөнгенин түнелин КНО-нун шериг-

агаар күштеринин командьалы менээ илеткеди.

Ол илеткеден шызыдып турары болза, ол ийи атаканы КНО-нун шериг-агаар күштеринин самолеттары кылганы шынгыг. Кэсонун атакалаанын болгаш оон кыры-биле ужул эртерин жүгү кезектерин болгаш ангы-ангы ужудукчуларын болдурбазын ында онза медегелеп турар.

Ынчангаш КНО-нун чепсектиг күштеринин командьалы Кэсонга хамаарышкан хамаарышпас чоруктун дугайында дугуржулгазын ийи удаа үрээнинин харысалгалын хүлээп турар болгаш чүрүм талазы биле бурууну чогуур хемчөөн дүргөн алыр мен» — деп чугаалап турар.

(СЭТА).

Агрессиянын оруунда...

Австралиянын премьер-министри Мензистин медеглели

КАНБЕРРА. Премьер-министр Мензис Канберрага медегел кылган, ында айтып турары болза, Кореяда «КНО-нун боо-чепсектиг күштеринин командьаланын эргезинче база бир чадаг батальонну Австралия чорудуп бээр» дээр.

Мензистин айтканы ышкаш, чазактын ындагы хемчеглер чорудуп турар ужуру чүдөл дээрге, АКШ, Австралия болгаш Чаа Зеландиянын аразында чардыганын шериг дугуржулгазын эзугаар Австралиянын алган «хүлээлгелеринде» тускай шериглеринин болгаш хамааты камгалал шериглеринин санын дайын үезинде чазактын доктадып каан санынга чедирери чугула ужуру-дузалыг деп медегелетиптип турар.

(СЭТА).

Японияда чуртталганын чиди кризиси

ШАНХАЙ. Токиода медег эзугаар алырга, Японияда чуртталганын чиди кризиси болуп турар. Ол чорукту буржуаз япон парламга безин чажырып шыдавалып турар.

«Ниппон таймс» солунунн медегезинде чугаалап турары-биле алырга Японияда бети дээрге-ле 3400 муң бажын четпейн турар. Миллион-миллион кижилер мырылай чурттаарга чок солуй көжүргүнгөн квартираларга болгаш талкыш казанктарга сынмарлажып ужурга таваржып турар.

Эң ылангыя ажыл чоктарнын өг-бүленин чурттаары кончуг берге. Дыка кудулаткан медег эзугаар безин алырга, 360 өг-бүленин 1180 муң ажыл чок кижилери херек кырында чурттаар чөр чок болуп турар.

Ол солунун бижип турарын эзугаар алырга, чазак кандыг-даа боттуг хемчеглерин албайн турар.

(СЭТА).

Барыин Германиянын каттап боо-чепсеглээшкени

БЕРЛИН. Барыин Германияны каттап эндере боо-чепсеглээр турарынын үезинде барыин талкык эжелел эрге-чарыгалар бүгү мелемде продукцияны барыин талкык күрүнелерин дайын херегелангеге кийрер болза, бонн чазакка доктаатыганды чылда 11,1 миллион тонна нормадан ажыр эзилдирип үндүренин чөпшээрээн. Ооң ужурунда металлургия улутпурлеринин бүдүрүлгелерин улгатыры дүрге, темпи-биле чоруп эгелээ. Рейтер агентелинин корреспондентизинин Дуйсбургтан медегел турары болза, алды чылда кан эзилдир-бейн турганынын соонда, шаанда Европага бир улуг металлургия заводу болуп, гитлержи шериг машиназын кан-биле хандырып тур